

DARBININKAS

Vol. LXV, Nr. 40
Spalio - October 3, 1980

Penktadienis-Friday

SECOND-CLASS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

25 centai

Savaitės įvykiai

Irako ir Irano santykiai tiek įsitempė, kad kelis mėnesius trukę pasienio susidūrimai pavirto karu, kuriame dalyvauja po tris divizijas karių kiekvienoje pusėje ir naudojama karo aviacija. Irako aviacija puolė Irano miestus, aliejaus gamybos įrengimus ir sostinę Teheraną, o Irano lėktuvai — sostinę Bagdadą ir aliejaus gamybos įrengimus. Ir viena, ir antra pusė turėjo medžiaginių nuostolių ir žmonių aukų.

Prez. Carter pareiškė, kad JAV nesikiš į Irako ginčą su Iranu, ir paragino kitas valstybes ir Sovietų Sąjungą taip pat nesikišti į šį konfliktą.

Irane laikomų JAV įkaitų tolimesnis likimas vėl kuriam laikui įstrigo dėl tarp Irako ir Irano kilusio ginkluoto konflikto.

Vakarų valstybės, importuojančios aliejų iš Persijos įlankos valstybių, susirūpino, kad Iranas, keršydamas Irakui už aliejaus gamybos centrų puolimus, neuždarytų aliejų gabenančių jūdėjimo per Hormuzo sąsiaurį.

Tarptautinis strateginių studijų institutas paskelbė, kad Sov. S-ga pradėjo išdėstyti naujas ir žymiai taiklesnes tarptautines raketas, kurios sudarys pavojų JAV žemyne esančioms tarpkontinentinėm raketom.

JAV priminė Sov. S-gai, kad jos rugsėjo 14 įvykdytas požeminis atominis sprogdinimas peržengė ribas 1974 pasirašyto susitarimo, leidžiančio vykdyti sprogdinimus iki 150 kilotonų ardomosios jėgos.

Turkiją valdanti valstybės saugumo taryba ministerių pirmininku paskyrė buv. karo laivyno vadą atsargos admiralą Bulent Ulusu, savo ruožtu sudariusį 26 narių ministerių kabinetą, kurių tarpe yra 7 atsargos generolai.

Sov. S-ga pareiškė, kad ji nesikiš į Irako ir Irano konfliktą, nors iki šiol ji Iraką aprūpindavo ginklais ir kitom karo priemonėm.

Indijos prezidentas Sanjiva Reddy paskelbė valstybės saugumo įstatymą, įgalinantį įkalinti bet kurį asmenį be teismo sprendimo iki vienerių metų. Esą tai reikalinga tarp indų ir mahometonų plintantiems susidūrimams sustabdyti.

Izraelio aukšč. teismas išaiškino, kad Izraelio kariai negali dėl sąžinės skrupulų atsisakyti atlikti karinę tarnybą okupuotose arabų žemėse.

JT saugumo tarybos prezidentas Taieb Slim paragino Iraką ir Iraną nutraukti karo veiksmus ir spręsti tarpusavio ginčus taikingai.

Dabar vykstančios JT sesijos pirmininku buvo pirmą kartą išrinktas V. Vokietijos atstovas prie JT baronas Ruediger von Vechmar.

JAV ambasadoj Afganistane buvo prisiglaudęs ginkluotas sovietų karys, siekęs politinės globos. Sovietų S-gos atstovui raštu pasižadėjus, kad karys nebus už šį žygį baudžiamas ir kad jam bus leista tuojau pasitraukti iš kariuomenės, jis pasidavė sovietų organam.

JAV ambasadoj Etiopijoj yra prisiglaudę du Kubos kariai, siekdami politinės globos, bet Etiopija nesutinka leisti juos iš Etiopijos išgabenti.

Berlyno geležinkelio sistemos, kurią administruoja R. Vokietija, V. Berlyno darbininkai paskelbė streiką, reikalaudami aukštesnių atlyginimų ir nepriklausomos unijos.

ORDINARŲ TERORIZAVIMAS Iš Lietuvos K. Bažnyčios Kronikos Nr. 42

1980 m. sausio 28 d. Vilniuje Religijų reikalų taryboje vyskupai ir valdytojai pradėjo eilinį instruktažą. Šis instruktažas — pažeminimas turėjo ordinarams priminti, kad jie yra visiškai priklausomi nuo bedievių valdžios. Vargu ar įgaliotinis P. Anilionis, būdamas Kupiškio rajono pirmuoju sekretoriumi, taip kalbėdavęs su kolūkių pirmininkais?

Instuktažą pradėjo LTSR MT pirmininko pavaduotojas A. Cesnavičius. Štai jo pagrindinės mintys:

Jiems kelia susirūpinimą kai kurie reiškiniai Lietuvoje; pvz., slapti kunigai (išvardino jų pavardes) — gobšūs, nusikaltėliai, anksčiau buvo teisti už nusikaltimus, nemokšos. Kyla klausimas, kas juos šventino?

Įsiterpęs vysk. R. Kriščiūnas paaiškino: "Aš tikrai nešventinau, nešventino vysk. L. Povilonis, nešventino ir vysk. V. Sladkevičius".

Kunigijoje — ekstremistinės nuotaikos: kryžiaus nešimas į Kryžių kalną, pamaldos po atvirų dangumi (kun. Alg. Mocius), eiseną į Šiluvą (kun. K. P. Kriščiukaitis). Abu kunigai būsią perduoti Prokuratūrai.

Katalikų Komitetas terorizuoja kunigus, renka parašus. Ypač pikta! buvo atsileipta apie dokumentą Nr. 5, kurį pasirašė du vyskupai ir 522 kunigai.

Kam reikėję erzinti žmones ir rinkti parašus dėl Klaipėdos bažnyčios atgavimo? Katalikai turi bažnyčią ir tegul meldžiasi.

Užgrobtos bažnyčios jie nežada grąžinti.

Bažnyčia turinti pasmerkti kunigų ekstremizmą. Toliau jie taip nepakęsia.

Baigdamas A. Česnavičius pastebėjo, kad vysk. L. Povilonis turįs aktyviau reikštis, — anksčiau jis prisidengdavęs vysk. J. Labuku.

Cesnavičiui pasišalinus, toliau ordinarus "auklėjo" P. Anilionis.

Vysk. R. Kriščiūnas kalbėjo: "Veikėjai mus apšaukė raudonais. Šantažuoją mus ir kitus kunigus. Įdomu, kas juos finansuoja. Katalikų Komiteto spalvotos nuotraukos, kurios kainuoja po 2 rublius, miniai buvo dalinamos veltui".

Į tai įgaliotinis atsakė: "Mes žinome, iš kur jūs visi gaunate pinigus. Jei nedirbsite — atimsime pinigus!"

Kan. J. Andrikonis dejavo: "Kaip gali veikti, jei tuojau bėga pas kitą skystis". (Matyt, turėjo galvoje vysk. V. Sladkevičių — Red. pastaba).

Įgaliotinio svarbesnės mintys yra šios:

Jie nepakęsia įstatymų laužymo: eisenų į Kryžių kalną, per Vėlines į kapines, pamaldų po atviru dangumi.

Seminarija menkai paruošianti kunigus. Reikia daugiau teisių suteikti rektoriui: jis ir turįs nustatyti kandidato tinkamumą. (Nė vienas ordinaras nepasisaik prieš valdžios pasikėsinimą į jų jurisdikciją. — Red. past.)

Dėl kunigų tarybų. Jiems esą

vis tiek, ar jos yra, ar jų nėra; bet su jomis reikia būti atsargiems, nes jos norinčios valdyti (buvo paminėtos vilniečių kunigų pavardės — M. Savicko ir M. Petravičiaus).

Kunigai neduodą žinių apie krikštus, santuokos sakramentą ir pan. Kai kurios Kurijos parašančios žinias iš lubų. Už šią netvarką atsakysia Kurijos.

Reikia kovoti dėl blaivybės. Bet ką blaivininkai galvoja? Štai Vilniaus kunigų rašte yra tokia frazė: "Raginti įsijungti į tautos dvasinio atgimimo judėjimą, kurio pirmas žingsnis — blaivumas". O koks bus antras žingsnis, trečias, — tai kelią jiems nerimą.

Visi vyskupai turįs suderinti savo laiškus su Įgaliotiniu. (Čia pagyrė vysk. L. Povilonį). Štai Telsių valdytojas išleido laišką, o jį perskaitė Vatikano radijas!

Įgaliotinis ypač puolė Ukmergės rajoną ir dekaną kun. Antaną Danylą, kad iki šiol nesudaro sutarčių su vykd. komitetais, tačiau faktą, kad patys apgaulingai sudarė tas sutartis — nutylėjo ir nepaminėjo.

P. Anilionis grasino, kad nelegalius kunigus parodysią per televiziją, bet vysk. R. Kriščiūnas patarė šito nedaryti, nes žmonės, pamatę tuos kunigus per televiziją, dar labiau prie jų glausis.

Baigdamas įgaliotinis pastebėjo, kad iš ordinarų pusės turį būti daugiau pasitikėjimo sovietine valdžia.

Dalis demonstruojančių pabaltiečių rugsėjo 27 prie Jungtinių Tautų būstinės New Yorke.
Nuotr. L. Tamošaičio

PABALTIEČIAI REIKALAUJA LAISVĖS DABAR!

Pabaltiečių žygis prie Jungtinių Tautų, įvykęs rugsėjo 27, šeštadienį, buvo suorganizuotas daugiausia pabaltiečių jaunųjų užsiedimo dėka. Jiems uoliai talkino ir šių trijų tautų vyresnieji patroitai.

Šiek tiek vėšokam vėjeliumi dvelkiant, dar prieš vidudienį pabaltiečiai pradėjo burtis Dag Hammarskjöld Plaza aplinkoj. Aikštės šone buvo pastatyta tribūna su garsiakalbiais ir kėdėmis kalbėtojams. Policininkai vaikštinėjo aplink, bet jokio susidūrimo su demonstrantais nebuvo. Tik vienas policininkas dėl neišaiškintų priežasčių suplėšė vieną Worcesterio lietuvių atsivežtą plakatą.

Dalyvavo iš viso apie tūk-

stantį demonstrantų. 12:30 val. popiet susirinkimą oficialiai rengėjų vardu pradėjo Ints Rupners. Maldą sukalbėjo latvių evangelikų liuteronų atstovė.

Visiems kartu sugiedojus JAV himną, pirmuoju kalbėtoju pristatytas Simas Kudirka. Jis kalbėjo ugingai ir aiškiai, reikalaujamas pasmerkti abi Ribentropo-Molotovo pakto puses. Kai vokiečiai Niurnbergo teisme buvo pasmerkti, sovietai ir toliau terorizuoja pasaulį. Kalbėtojas kvietė visus į vienybę siekiant visuotinės laisvės visur ir visiem.

Johan Simonson estų tarybos vardu kreipėsi į susirinkusius ir reikė viltį dėl šviesesnio rytaus. Ypač pasidžiaugė gausiu

pabaltiečių jaunimo dalyvavimu. Sugiedotas Estijos himnas.

Ilgvars Spilners kalbėjo latvių tarybos vardu. Sugiedotas Latvijos himnas.

Lietuvių vardu kalbėjo Lietuvos gen. konsulas New Yorke Anicetas Šimutis. Jo kalbą palydėjo Lietuvos himnas.

Pirmininkaujās pristatė Vladą Šakalį, vieną iš 45 pabaltiečių, pasirašiusių protestą prieš Ribentropo-Molotovo pakta. Jis neseniai slapta paliko Sovietų Sąjungą ir po ilgos kelionės pasiekė JAV. Kadangi jis Amerikoje dar tik vienas mėnuo, tai jis kalbėjo lietuviškai, o jo žodžius į anglų kalbą vertė kun. K. Puzininkas.

(nukelta į 5 psl.)

IŠ PAVERGOTOS LIETUVOS KULTŪRINIO GYVENIMO

— Pavergtos Lietuvos spaudoje skelbiama, kad apie 200 lietuvių studentų išvyksta studijuoti į Maskvos, Leningrado, Kijevo, Drezdeno ir Lodzės aukštąsias mokyklas. Maskvos institute esą paruošiami įvairūs technologijos specialistai. Taip pat ten paruošiami meno istorijos, filosofijos ir politinės ekonomijos mokslininkai. Leningrade studijuosią laivininkystę, elektroninės medicinos aparatūrą, žuvies pramonės bei jūrų inžineriją. Drezdene lietuvių studentai išmoksia poligrafijos technologijos. Lodzėje — lengvosios pramonės technologijos. Keli studentai siunčiami į Bulgariją ir Vengriją.

— Prie Panevėžio eksperimentiniame Staniūnų paukštyne stotoma aukštiniškystės mokslininkų stotis, kuri tarnausianti viso Pabaltijo mokslininkams tos srities tyrimams. Stotį suprojektavo Žemės ūkio statybos projektavimo instituto Panevėžio skyriaus architektai, vadovaujami Aldonos Brazdžiūnienės. Stotis kainuosianti 5 milijonus rublių.

— Lietuvoje sukamas dar vienas propagandinis filmas, turįs parodyti pagražintą (pagal socialistinį realizmą) kolchozinę tikrovę: kolektyvizacijos raidą, kaimo gyvenimo pasikeitimus, išaugusią materialinę gerovę, kultūrinius žmonių poreikius. Filmas vadinamas dokumentiniu. Filmuojama Lazdijų rajono "Jaunosios gvardijos" kolchoze. Režisierius — G. Skvarnavičius.

— Sovietų Sąjungos teatrų soclenktyne Vilniaus akademini operos ir baletu teatras laimėjo antrąją vietą ir TSRS kultūros ministerijos ir kultūros darbuotojų profsąjungos premiją. Rašoma, kad operos ir baletu spektakliai per sezoną turėję 158,000 žiūrovų. Trečioji premija teko Klaipėdos dramos teatru.

— Roštoko mieste, Rytų Vokietijoje, surengta propagandinė fotografijos paroda šūkiu "Baltijos jūra — taikos jūra" (tikriau sakant — sovietinė jūra). Svarbiausia parodos rengėja — Lietuvos fotografijos meno draugija, vadovaujama A. Sutkaus. Didžiąją parodos premiją laimėjo klaipėdiečių fotografas V. Straukas.

— Panevėžio parodų rūmuose savo paveiklus rodė 30 Gudijos dailininkų, atvežę per 80 kvadratų ir grafikos darbų. O Minsko parodų rūmuose atidaryta panevėziečių Stasio Katalausko kvadratų ir Algimanto Vitėno skulptūrų paroda. Mat, vis "brolis" tautų draugystė!

— Kauno lėlių teatras sezoną pradėjo bulgarų dramaturgo A. Mociurovo pjesė "Linksmieji gaidžiukai". Režisierius — A. Stankevičius, dailininkas — V. Mazūras.

— Vilniaus sporto rūmuose rugsėjo pradžioje vyko estradinis muzikos koncertai — "Aukštinis ruduo — 80". Greta Lietuvos estradinių dainininkų ir muzikantų dalyvavo ir Lenkijos, Vengrijos, Čekoslovakijos, net Kubos ir Kolumbijos estradininkai.

— Praėjusią vasarą Kazachijos miestuose koncertavo solistas E. Kaniava (akomp. Ch. Potašinskas). Rusijos pavolgio miestuose koncertavo solistas J. Joecys (akomp. P. Jaraminas). Olimpinių žaidimų metu Maskvoje koncertavo Vilniaus kvartetetas, S. Sondeckio diriguojamas Lietuvos kamerinis orkestras.

— Nusipelniusios Lietuvos žurnalistės vardas suteiktas Stefanijai Zinadai Baleišienei. Ji dirba Valsiečių Laikraščio redakcijoje. Garbės raštai įteikti kom. A. Račiūnui, rašyt. H. Korsakienei, žurnalistams S. Mokuvienei ir A. Naujokaičiui.

— Paminklų konservavimo institutas numato sutvarkyti rašytojos G. Petkevičaitės-Bitės gimtąjį namą. Iš buvusio Puzininko dvarelio tėra likęs tik gyvenamas namas, kuriame gimė

ir daug metų gyveno rašytoja G. Petkevičaitė-Bitė. Rašoma, kad jau esą padaryti restauracijos braižiniai, pasiruosta remontui. Pirmame aukšte bus įrengtas rašytojos memorialinis muziejus, o pastogės kambariuose gyvensia Pasvalio miškų ūkio darbuotojai. Jie ir prižiūrės muziejų.

— Briedžiomanija Kretingoje. "Septynių dienų" skiltyje (Lit. ir Menas, Nr. 36) kažkokia korespondentė atkreipė dėmesį į Kretingos miestą pastatytas briedžių ir elnių statulas. Jų esą tiek daug ir su didžiuliais ragais, kad susidaro įspūdis lyg būtų paminklai miškuose nykstantiems tiems gražiems gyvuliams. Nesąs tai joks menas. Korespondentė apeliuoja į meninį skonį ir smerkia neįgiamą polinkį puošti savo sodelius ir gatves netikusiomis statulomis.

— Literatūra ir Menas paskelbė kelis straipsnius Lietuvos teatro klausimais. Bene įdomiausias buvo svarstybos apie lietuvių poetinę dramą. Apvaliojo stalo svarstybose dalyvavo literatūros kritikai ir teatro žinovai: Jonas Lankutis, Vytautas Kubilius, Dovydas Judelevičius, Algis Samulionis ir Antanas Vengris. Svarstybose J. Lankutis pabrėžė: "Poetinis teatras — jau svarbus mūsų kultūros reiškinys, gyva teatrinio organizmo ląstelė, kuri auga, stiprėja, daro įtaką ne tik scenai, bet ir pačiai literatūrai". Ir čia pat kritikas sumini S. Nėries, Just. Marcinkevičiaus, E. Mieželaičio lyrinių kūrinių inscenizavimus keliose Lietuvos dramos teatruose. Tokios lyrinės dramos, kaip Just. Marcinkevičiaus trilogija, Putino "Valdovas", V. Krėvės ir Vydūno veikalų vaidinimai Vilniaus universiteto kieme (rež. V. Limantas ir L. Ciunis) — aiškiai rodo posūkių poetinio teatro linkme. O B. Sruogos veikalų (Milžino paunksnis, Kazimieras Sapiega, Apsaušrio dalia, Pavašario giesmė, net Pajūrio kurortas) pastatymus keliose Lietuvos teatruose galima laikyti poetinio teatro viršūne. Į poetinį teatrą jungiasi ir K. Sajos, J. Glinskio ir didelė dalis J. Gružo dramų. Anksčiau Lietuvoje vyravusi buitinio teatro kryptis pamažu išstumiamama. Ir dramaturgai, kurdami veikalus, derinasi prie poetinio teatro krypties (J. Grušas, S. Šaltenis).

— Naujų knygų lentynoje pažymėtinas Juozo Grušo Raštų I tomas (keistokai atrodo, kad šio autoriaus Raštų II tomas išleistas pirmiau negu I tomas). I-ame tome, kuris turi 440 psl. ir išleistas 20,000 egz. tiražu, yra šios dramos: Tėvas ir sūnus, Herkus Mantas, Zigmantas Sierakauskas, Adomo Brunzos paslaptis, Meilė, džiazas ir vėlnias. Žmogus be veido. Išleistas naujas Jono Dovydaičio romanas "Mašinų žmogus" (280 psl., 20,000 egz.). Su pirmosiomis knygomis rodosi keli jauni rašytojai: Aukštė Vasaitytė — "Laukimo puokštė" (eilėraščiai), Vytautas Račickas — "Kai mes mylėjome vienas kitą" (apysakos), Kornelijus Platelis — "Žodžiai ir dienos" (eilėraščiai).

— Rugsėjo pradžioje Lietuvoje mirė žinomas fizinės kultūros ugdytojas Karolis Dineika. Buvo gimęs 1898 kovo 15 Rygoje. Nepriklausomoje Lietuvoje kūrė sporto organizacijas (LFLS, LGSF). 1923-26 Kauno universitete studijavo pedagogiką-psichologiją, literatūrą ir geografiją. Trumpą laiką mokytojavo Alytaus ir Kauno gimnazijose. Nuo 1934 paskirtas Kūno kultūros rūmų lektorium ir mokyklų inspektorium (1935-40). Pavergtete Lietuvoje kai kurį laiką dirbo Kūno kultūros institute, nuo 1952 paskirtas Druskininkų kurorto gydomosios fizinės kultūros parko vedėju. Parašė keletą knygų: "Gydomoji fizinė kultūra", "Fizinė kultūra—sveikatos šaltinis". Redagavo laikraštį "Jėga ir Grožis". Mirė sulaukęs 82 metų.

ŠV. PRANCIŠKUS ASYŽIETIS — GAMTOS APSAUGOS GLOBĖJAS

Kiekvienais metais spalio 4 švenčiama šv. Pranciškaus, pranciškonų ordino įkūrėjo, šventė. Šia proga pateikiama keletas minčių apie tą didįjį Asyžiaus šventąjį.

-o-

1980 balandžio 6, Velykų sekmdienį, šv. Pranciškaus Asyžietis, vyriausias Italijos šventasis

globėjas (paskelbtas Pijaus XII 1939 metais), taip pat yra ir gamtos apsaugos globėjas. Ypatin goje Jono Pauliaus II Bulėje, pasirašytoje valstybės sekretoriaus kardinolo Augustino Casaroli, mes skaitome šį tekstą (originalas lotyniškai):

Jonas Paulius II
ir perptuam memoriam

Tarp šventųjų ir garsių žmonių, kurie turėjo ypatingą kultū gamtai, kaip didingai Dievo dovanai žmonijai, pagal nuopelnus yra įskaitytas šv. Pranciškus Asyžietis. Iš tikrųjų, jis turėjo kilnų visų Tvėrėjo kūrinių pajautimą ir, lyg dieviškai įkvėptas, sukūrė tą gražią Tvarinių giesmę. Per tuos tvarinius, ypač sesę saulę, brolių menulį ir žvaigždes, jis suteikė visagaliumi ir gerajam Viešpačiui prideramą garbę, liaupę, šlovę ir kiekvieną palaimą.

Todėl Mes, susitarę su Šventąja Kongregacija Sakramentams ir Dieviškajam Garbinimui, pasiremdami mūsų dokumentais, visiems laikams paskelbiame šv. Pranciškaus Asyžietį dangiškuoju šventuoju gamtos apsaugos globėju su visa garbe ir liturginėmis privilegijomis. Nepaisydami kokių nors priešingų taisyklių,

Mes tai darome, kad šie dokumentai išlaikytų šventą pareigą ir pilnai galiotų dabar ir ateityje. Duota prie šv. Petro, Romoje, po Žvejo žiedu, 1979 lapkričio 29, antraisiais mūsų pontifikato metais.

-o-

Prašymas šv. Tėvui, kad šventasis Asyžiaus Beturtis būtų paskelbtas „gamtos apsaugos šventu globėju“, buvo pateiktas kardinolui Silvio Oddi, kuris, būdamas Šventosios Kongregacijos Dvasininkijai prefektu, taip pat yra popiežiaus pasiuntinys Asyžiaus Bazilikai.

Tai ne paslaptis, — pasakė kardinolas Oddi per Vatikano radiją, — kad šiomis dienomis, ir ypač neseniai, ekologinė problema pasidarė ypatingai svarbi, žvelgiant į jos charakterį. Tai yra stoka pagarbos gamtai, aš sakyčiau, smurtas prieš ją su daugeliu jos suteršimo būdų, grasinant žmogaus tikram egzistavimui. Vandens užteršimas sunaikina žuvį; įvairiais būdais daroma žala fizinei prigimčiai, stokojant pagarbos tam tikrose srityse, kai reikia užtikrinti kvėpavimui erdvę didmiesčių gyventojams. Pagalvokime apie tokias pavojingas grėsmes, apsunčiančias fizinę žmogaus sveikatą, įkvėpuojant be galo kenksmingus garus, sukeltus modernaus gyvenimo priemonių. Visa

tai išaiškina, kodėl daugelyje pasaulio šalių, neišskiriant Italijos, kilo sąjūdžiai, kurių tikslas yra saugoti gamtą ir pasitarnauti žmonijos gerovei. Dėl to ir atsirado iniciatyva prašyti Šventąjį Sostą, kad šv. Pranciškaus Asyžietį paskelbtų šventuoju gamtos apsaugos globėju.

Buvo surinkta daug parašų, — sakė kardinolas Oddi, — iš viso pasaulio įžymių asmenybių, taip pat ir iš nekatalikų, ir iš tautinių ir tarptautinių vienetų, paminint vieną reikšmingiausių tarptautinių sąjungų — „Planning Environmental and Ecological Institute for Quality Life“; ir šitas prašymas buvo įteiktas Šventajam Sostui. Šventasis Sostas per kompetentingą Kongregaciją Sakramentams ir Dieviškajam Garbinimui metų pabaigoje atsuntė man Bulę, kurioje šv. Pranciškaus, Asyžiaus Beturtį Žmogų, skelbia šventuoju gamtos apsaugos globėju, nes didelę meilę visam pasauliui jis rodytė parodė, saulę vandinamas „sesė“, menulį „broliu“, kaip visi mes gerai žinome. Aš galvoju, su-

teiksiu malonumą, pasiūsdamas dekretu originalią pranciškonomas, šv. Pranciškaus Asyžietio šventojai vienuolyno broliams, taip, kad jis būtų laikomas tarp relikvijų Italijos šventojų Globėjo garbei.

Asyžiaus Pranciškaus, kuris giedojė apie tvarinius (čia užtenka priminti Tvarinių giesmę), vėl pateikė mūsų laikų žmogui misiją — dėmesį gamtai ir pokalbį su visa tvarinija, „kuri gieda apie Dievo stebuklus“.

Sutvertas į Dievo atvaizdą ir panašumą, žmogus negali sunaikinti, ką Dievas, „visos žemės kūrėjas ir Viešpats“, pastatė žmogaus tarnybai ir žmogaus naudai. Su Dievu bendradarbiaudamas šiame vyksme, žmogus pasilieka pradiniame Dievo plane, kuris norėtų, kad žmogus būtų sutvėrimo ir istorijos centre. Pranciškaus žemę vadino motina, saulę — sesė, menulį — broliu; tai yra logiškas tikėjimo ir tikros meilės padarinys sukurta Dievo gamtai.

Paruošė T. Benvenutas
Ramanauskas, OFM

AMERIKOS SPAUDA APIE MADRIDO KONFERENCIJĄ

Madrido konferencijai artėjant, Amerikoje pagyvējo dialogas Helsinkio susitarimų tema. Keliuose įtakinguose laikraščiuose pasirodė vedamieji, ragina Washingtoną boikotuoti konferenciją ir tuo parodyti Maskvai, kad ji atsakinga už tarptautinių sutarčių laužymą ir žmogaus teisių pažeidinėjimus. Tačiau dauguma balsų pasisako už dalyvavimą Madrido konferencijoje.

Nemaža staigmena buvo amerikiečių diplomato Albert W. Sherer, vadovavusio pasirošimam pirmajai Helsinkio peržiūros konferencijai Belgrade 1977, pasisakymas trimėnesiniame žurnale Foreign Policy (1980 vasara). Jis tvirtina, kad Belgrade žmogaus teisėms skiriama per daug dėmesio. „...Madrیده Amerika neturėtų kartoti Belgrado „klaidų“ ir „nebepabrėžti tarybinių disidentų bylos“. Sherer ragina didvalstybes Madrیده „bendradarbiauti ir vengti akistatos“.

Kitaip Belgrado konferenciją vertina žurnalistas Joseph C. Harsch dienraštyje The Christian Science Monitor (1980. VIII.8). Jo nuomone, toji konferencija, įvykusi pačiame „detentės žydėjime“, daugiau ar mažiau sydu pridengė Maskvos prasižen gimus prieš Helsinkio sutartis. Madrیده būsianti puiki proga išvardinti ir plačiai išgarsinti nepaprastai gausius žmogaus teisių pažeidimus, dėl kurių kalta Maskva.

The New York Times (1980. VII.13) skiltyse panašiai pasisako visuomeninio amerikiečių komiteto Helsinkio sutarčių vykdymui stebėti pirmininkas Jeri Laber. Jis primena, kad Madrیده rusai mėgins nukreipti dalyvių dėmesį į karinio ir ekonominio saugumo klausimus. Pasak jo, Maskva „patogiai“ pa-

miršta labai svarbių ir unikalų Helsinkio susitarimų požiūri — juose pripažįstama, kad žmogaus teisės nėra vien vidinis, bet tarptautinis reikalas, ir kad jos neatjungiamai susijusios su karinio ir ekonominio saugumo klausimais. Madrیده, rašo jis, mes turime tai priminti Maskvai. Amerikos delegacija turi reikalauti, kad Sovietų Sąjunga ir Čekoslovakija paleistų suimtuosius Helsinkio grupių narius ir daugybę kitų asmenų, nubaustų už politinius ir religinius įsitikinimus.

Tame pačiame dienraštyje (1980.VIII.1) Flora Lewis ragina Ameriką klausytis „disidentų“ balso. Ji teigia, kad, praėjus penkeriems metams po Helsinkio sutarčių pasirašymo, Vakarų parama reformistiniams sąjūdžiams Rytų Europoje yra daugiau negu „moralinis gestas“ — tokia parama sutampa ir su laisvųjų šalių gyvybiniais interesais, nes tik spaudimas iš vidaus prives totalitarinius valdovus atkreipti dėmesį į savo valdinių poreikius ir nustoti grasinus kitom valstybėm. (Elta)

BALTIMORE, MD.

Dainos choras rugsėjo 20 Lietuvių Svetainės gintaro kambary buvo surengęs pobūvį, kuriame galėjo pabendrauti buvusieji ir naujieji choristai. Choro repeti-cijos prasidėjo rugsėjo 25 Lietuvių Svetainės klevų kambary. Kviečiami ir nauji nariai.

Kun. Antanas Dranginis grįžo iš atostogų, kurias praleido tyliame Nags Head, North Carolina, pajūry. Gerai pailsėjęs, vėl įsijungė į gražų darbą tarp Baltimorės lietuvių.

Lietuvių Posto 154 legionieriai ir jų padėjėjos rugsėjo 28 Lietuvių Svetainės didžiojoje salėje surengė naujų valdybų pristatymo iškilmes. Pagerbti ir mirę nariai. Iškilmėse dalyvavo Marylando valstijos ir Baltimorės miesto Amerikos legijono viršininkai bei Lietuvių Posto nariai ir padėjėjos.

Kalėdojimas, metinis papiečių lankymas pradėtas rugsėjo 24. Sekmdieniais iš sakyklos pranešama apie lankysimus rajonus.

Aras, tautinių šokių grupė, rengia vakariene su šokiais spalio 4, šeštadienį, 7 val. vak. Lietuvių Svetainės gintaro kambary.

Balfo Baltimorės skyrius rengia linksmą vakarą spalio 18, šeštadienį, 7 val. vak. Lietuvių Svetainės didžiojoje salėje. Aktorius Vitalis Žukauskas visus palinksmins savo humoru. Veiks bufetas. Šokiam gros orkestras. Bilietus galima įsigyti pas Balfo narius. Visas pelnas skiriamas Balfo reikalams.

Jonas Obelinis

RAYMOND KIVITA, lietuvių kilmės nekilnojamo turto prekybininkas, dirba su Century 21 Friendly Realty, 63 West Merrick Rd., Valley Stream, N.Y. 11580. Telef. 516 825-6511. Pasigrožėkit Long Island gamta. Visi modernūs patogumai. Aptarnaujama Valley Stream, Lyndbrook, Malverne, Franklin Square, Woodhaven, Richmond Hill, Queens.

VALDAS C. DUOBA, lietuvis advokatas. 357 Larkfield Road., East Northporth, N.Y. 11731. Tel. 516 368-3740. Namų telefonas vakarais tik išimtiniais atvejais 516 757-2671. New York ofisas Lito patalpose: 86-01 114th St., Richmond Hill, N.Y. 11418. Tel. 212 441-2811.

ALICE'S FLORIST SHOP, lietuviškam rajone — lietuviška gėlių parduotuvė. Gėlės įvairiom progom. 846-5454-9527; vakare: 835-4149 107-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N.Y. Čia veikia Darbininko spaudos kioskas.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Kopyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME — Moderni kopyčia, Air-conditioned, A. J. Balton-Baltrūnas, Licensed Manager and Notary Public, 660 Grand St., Brooklyn, N.Y. 11211; ST 2-5043.

BUYUS FUNERAL HOME, Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.), telef. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuves. Modernios kopyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

GARSZVOS LAIDOTUVIŲ ĮSTAIGOS — ŠERMENINĖS: Haven Hill Funeral Home, Inc., 104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N.Y. 11418; ir Garszva Funeral Home, 231 Bedford Ave., Brooklyn, N.Y. 11211. Modernios, erdvios ir vėsinamos kopyčios. Jau trečia Garszvos šeimos generacija yra New York State laidotuvių direktoriai ir balzamuotojai. Tel. 846-1970. Pageidaujant parūpinamos šermeninės bet kurio miesto daly.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoje vietoje — OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. Telef. 847-2323 (namų telef. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, N.Y. 11227. Telef. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA — Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai, Dalia ir Albertas Radžiūnas, sav. — 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, N.Y. 11368. Telef. 779-5156.

SPARTA—Rašomos mašinelės įv. kalbomis, radijo, spalv. TV, kompiuteriai, įv. biznio mašinos—pigiausiai. Praneškite kuo interesuojatės ir firmų autentiškus katalogus gausite iš SPARTA sav.: J. L. Giedraitis, 10 Barry Dr. E. Northport, N.Y. 11731. Tel. (516) 757-0055.

FLORIDA REAL ESTATE Angelė E. Karnienė
Residencinės ir Komercinės Nuosavybės
Apartmentai • Kondominijai • Nuomavimas
REALTOR ••• BROKER ••• NOTARY
3701 Gulf Boulevard, St. Petersburg Beach, Fl. 33706
Telefonas (813) 360-2448. Vakare (813) 345-2738

NAUJAUSIUS 1980 METŲ JAV GAMYBOS AUTOMOBILIŲ galima įsigyti gamintojo kaina. Tai galimybė sutaupyti iki 750 dol. ir daugiau. Del informacijos skambinti: L. Juozapavičius, 424-2109, arba rašyti: 60-54 70th St., Maspeth, N.Y. 11378.

NEW JERSEY, NEW YORK — Lietuvos Atsiminimai, šeštad. 4-5 val. popiet WEVD 1330 AM kil, ir 7-8 val. vak. 97.9 FM. Dr. J.J. Stukas, Dir. Naujas adresas: 234 Sunlit Dr., Wachtung, N.J. 07060. Telef. 201 753-5636.

NEW YORK — Laisvės Žiburys, sekm. 9-10 val. ryto WHBI 105.9 FM. R. Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364. Tel. 212 229-9134.

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI SUKURIAMI IR NEMOKAMI PRISTATOMI VISAS KAPINES NEW YORK, NEW JERSEY IR CONNECTICUT VALSTIJOSE. ĮSTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Fasolino MEMORIALS
66-86 80 ST., MIDDLE VILLAGE, QUEENS
Phones: 326-1282 326-3150
TAI MŪSU VIENINTELE VIETA — GAUSI PARODŲ SALĖ

KVEČAS
JONAS
1933 + 1976

VYTIS
KELIONIŲ IR TURIZMO AGENTŪRA

- LĒKTUVAI
- LAIVAI (CRUISES)
- TRAUKINIAI (AMTRAK)
- AUTOBUSAI
- NUOMOJAMOS MAŠINOS
- VIEŠBUČIAI
- IDOMIŲ VIETŲ LANKYMAS
- GRUPINĖS KELIONĖS

Į LIETUVĄ

MOKĖTI GALIMA VISOMIS KREDITO KORTELĖMIS JOKIO EKSTRA MOKESČIO UŽ PATARNAVIMĄ PILNAI APDRAUSTA IR AKREDITUOTA AGENTŪRA

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE
2129 KNAPP STREET
BROOKLYN, N.Y. 11229
TEL.: (212) 769-3300

Iš Liet. Fronto Bičiulių studijų savaitės Dainavoje, simpoziumas socialiniais klausimais. Kalba J. Šoliūnas, už stalo prof. Ir. Kulienė ir dr. A. Butkus. Nuotr. V. Maželis

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly Published by Franciscan Fathers

341 Highland Blvd. Editorial Office (212) 827-1352
Brooklyn, N. Y., 11207 Business Office (212) 827-1351

Publication No. ISSN 0011-6637

Second class postage paid at Brooklyn, N.Y., Post Office
Subscription per year — \$13.00. Single Copy 25 cents

Eina nuo 1915 m., 1951 m. sujunge AMERIKA, LDS organa DARBININKA ir LIET. ŽINIĄS • Prenumerata metams \$13.00 • Straipsnius ir korespondencijas redakcija taisy savo nuostata • Pavardę pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Redaguoja REDAKCINE KOMISIJA

Lietuvių Fondo du milijonai

Prieš dvidešimt metų vargiai kas tikėjo, kad lietuviai pajėgs sudėti net du milijonus į Fondo, kad iš to Fondo pelno bus skiriamos didelės sumos lietuvių kultūriniam reikalui. Tiek metų apsieita be fondo, be organizuotos paramos kultūriniam reikalui. Apšieisime ir toliau.

Sakoma, kad Chicagos lietuviai daktarai sugalvojo tą Lietuvių Fondą. Su pieštuku apskaičiavo, kad milijoną dolerių būtų galima surinkti. Reikės tik gerai padirbėti.

Taip Lietuvių Fondas savo veiklą pradėjo 1962 metais. Nedrąsiai, pamažu. Paskui išsiplėtė į visas vietas, visur rinkti pinigai. Buvo rengiami vakai su dideliais koncertais iškilminguose viešbučiuose. Ir New Yorke bent kelis kartus buvo surengti pokyliai Waldorf Astoria viešbutyje. Taip New Yorko nustatyta kvota vis buvo mažinama.

Fondas nepasitenkino tik įnašais, pats buvo išleidęs dvi serijas medalių — Karaliaus Mindaugo ir Trijų prezidentų. Medaliai irgi padarė savo įnašus. Taip pamažu, žingsnis po žingsnio artėta prie milijono. Ir koks buvo džiaugsmas, kai buvo surinktas milijonas, Amerikos lietuvių pasididžiavimas.

Bet tada nesustota. Ir toliau telkė įnašus antram milijonui. Pesimistai kraipė galvas ir šypsojosi — argi pasiseks?

Štai šį rudenį jau bus du milijonai Lietuvių Fonde! Spalio 11 rengiamas Fondo vakas ir dvi milijonų užbaigimas. Ta proga bus iškilmingas pokylis. To dar negana. Spalio 25 šios dviejų milijonų sukakties proga rengiamas koncertas, kurio programą atliks lietuviai. Tai bus Bostono Barkley muzikos kolegija, kur dirba kompozitorius Jeronimas Kačinskas. Kolegijos choras ir orkestras Chicagoje atliks lietuvišką programą, dainuos lietuviškai.

Nuo pat pradžios Fondas pradėjo skirstyti gautą savo pelną. Skirstė kultūriniam reikalui. Gausiai parėmė lituanistines mokyklas, leidžiamus vadovėlius, organizuojamas mokslo priemones, rėmė tautinių šokių šventes, dainų šventes, skyrė sumas įvairiom kurybinėm premijom. Jau daug metų, kaip Fondas skiria 1000 dol. premiją už literatūrą. Tai Lietuvių Rašytojų Draugijos premija. Dabar premijos skiriamos ir už dailę, ir už muziką.

Š. m. rugsėjo 19 Fonde buvo 1,957,860 dol. Pajamų iš viso gauta 964,402 dol. Išleista švietimo, kultūros reikalui — 693,780 dol.

Kai bus fonde du milijonai, tai pelno kiekvieneriais metais gaus per 150,000 dol. Lietuviškiems reikalui kasmet bus galima paskirti per 100,000 dol.

Šiais metais kultūros reikalui Fondas jau paskyrė 49,961 dol.

Daug Fondas gavo iš palikimų. Dabar Fonde yra 91 palikimas. Iš jų 46 bylos realizuotos. Jos Fondui davė 508,812 dol.

Fondo tarybos pirmininku dabar yra dr. A. Razma, Fondo valdybos pirmininku dr. G. Balukas. Jie Fonde dirbo visą laiką, pažįsta Fondo rūpesčius ir užmojus. Ir jie nesustos, baigę du milijonus. Jie ir toliau organizuos ir telks lėšas į Lietuvių Fondą. Juo daugiau tame Fonde bus, juo daugiau teks lietuviškiems kultūriniam reikalui.

-0-

Sveikiname Lietuvių Fondą, pasiekusį dviejų milijonų kapitalą. Sveikiname visus, kurie taip kruopščiai trūšia ir vadovauja Fondui. Sveikiname ir visus Fondo entuziastus, Fondo rėmėjus ir linkime Fondui nuolat augti ir didėti, sutelkti kuo didesnes sumas, nes tos lėšos gaivins lietuvišką kultūrinį gyvenimą.

Buvusiam LB Švietimo Tarybos pirmininkui Br. Juodeliui išrūpinus šiemet JAV valdžios finansinę paramą lituanistinių mokyklų mokytojų paruošimui, šią vasarą įvyko ne viena, kaip paprastai, bet net dvi mokytojų studijų savaitės: viena — rugpjūčio 17-23 Dainavoj, kita — rugpjūčio 24-30 pranciškonų vasarvietėje Kennebunkporte. Ir vienoj, ir kitoj dalyvavo po 60 mokytojų. Man teko dalyvauti tik antroj studijų savaitėj, tad čia ir pasistengsiu supažindinti Darbininko skaitytojus su tuo, kas vyko Kennebunkporte.

Kadangi pagal šios studijų savaitės darbotvarkę darbas turėjo prasidėti sekmadienį, rugpjūčio 24 rytą, tai daugumas jos dalyvių suvažiavo jau iš vakaro. Dėlto šeštadienio vakarą vasarvietės kavinėj įvyko susipažinimo vakaras. Čia studijų savaitės programos koordinatorius ir JAV valdžios finansinės paramos projekto direktorius Br. Juodelis padarė pradžią, pasveikindamas susirinkusius į studijų savaitę mokytojus ir svečius ir pristatydams visos savaitės programos vadovus, geriau sakant, vadoves, būtent — dienos programą vadovė Rytinio Atlanto pakraščio lituanistinių mokyklų inspektore Danutę Bobelienę ir vakarinių programų vadovę New Yorko Maironio lit. mokyklos mokytoją Birutę Lukoševičienę. Po to buvo pasivaišinimas, susipažinimas ir pasiūnekūjavimas.

Sekmadienį, rugpjūčio 24, jau prasidėjo darbas. Jis buvo pradėtas 9:30 val. oficialiu studijų savaitės atidarymu. Br. Juodelis

XIV MOKYTOJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ KENNEBUNKPORTE

A. MASIONIS

pasakė trumpą sveikinimo žodį ir pakvietė į garbės prezidiumą šiuos asmenis: T. J. Vaišnį, dr. Br. Vaškelį, dr. T. Remeikį, J. Matulaitienę, D. Bobelienę ir pranciškonų vienuolyno viršininką T. J. Gailiūšį. Suvažiavusius į studijų savaitę sveikino prezidiumo nariai T. J. Gailiūšis, T. J. Vaišnys, D. Bobelienė ir Moterų federacijos vardu E. Vasyliūnienė. Visi linkėjo studijų savaitei gero pasisekimo ir darbingos nuotaikos. Čia reikėtų paminėti vieną įdomų punktą iš T. J. Gailiūšio sveikinimo. Jis pabrėžė, kad pranciškonus riša su šia studijų savaitė ne tik tai, kad ji vyksta pranciškonų sodyboj, bet ir kai kas daugiau. Turbūt daug kam nėra žinoma, kalbėjo jis, kad Kennebunko pranciškonai turi LB apylinkę, priklausančią Bostono apygardai. Ji, tiesa, yra maža, tik 14 narių, bet užtat ji turi savo lituanistinę mokyklą su 10 mokinių. Tai pranciškonų kandidatai ir klierikai, kurie čia mokosi lietuvių kalbos ir kitų dalykų.

Toliau viskas ėjo pagal tai dienai nustatytą programą. Pirmąją paskaitą skaitė Jadvyga Matulaitienė. Jos tema: Lituanistinių mokyklų tautinių šokių mokytojas. Pradžioj prelegentė pastebėjo tikėjusį, kad studijų savaitė bus daugiau jaunimo ar

šokių mokytojų, dėlto buvo planavusi daugiau specifinio pobūdžio paskaitą, bet, kadangi tokių labai maža arba jų visai nėra, tai paskaita būsianti bendro pobūdžio.

Ji kalbėjo apie šokių apskritai, kaip apie kultūrinę apraišką. Paminėjo, kad pradžios mokyklų neturėtų būti nei baletu, nei "tap-dance", nei pramoginių šokių, kuriuos šoka suaugusieji. Vengtina taip pat porinio susikabinimo. Berniukai tam tikrame amžiuje dėl to varžosi šokti, ypač jei mergaitė yra žymiai aukštesnė ar stambesnė. Geriausi šokiai yra tautiniai šokiai ir rateliai, kur keičiasi partneriai. Tokie šokiai esą geri, kur yra lavinama viso kūno koordinacija ir kontrolė. Vaikui šokis — atsipalaiduoti, kurti, jausti pasitenkinimą. Vaikas to mokosi nuo pat pirmos gyvenimo dienos, įvairiais savo kūno ir jo dalių judesiais. Labai esą liūdna, kad dabar vaikai beveik visą laisvalaikį sėdi ir tik spaudu televizijos ar kokios kitos mašinos mygtukus. Žaidimai ir judesiai augančiam jaunuoliui esą tiesiog organiška būtini, nes jie, tarp kitko, padeda formuoti ir žmogaus asmenybę.

J. Matulaitienė kalbėjo ir apie tai, koks turėtų būti mokytojas apskritai, ypač tautinių šokių mokytojas. Jos nuomone, vaikai ir jaunimas nepakankamai supa-

žindinami su savo tautos folklorine medžiaga, kaip žaidimai su dainomis ar sakomu tekstu, rateliais ir šokiais. Teisinamasi, kad nesą specialaus žaidimų kambario, mokykla neturinti vietos klasėj, kad nesą pianino, sunku gauti šokių mokytoją ir panašiai.

Šie pasiteisinimai esą nepagrįsti, nes klasės suolus galima sustumti į šonus ir pasidaryti vietos, o muzikos instrumentas taip pat nesą būtinas. Svarbu esą štai kas: ar mokytoja pati moka šokti, ar jai patinka, kai vaikai šoka, ar gali pati ritmiškai išdainuoti dainelę, ar sugeba pagal taktą išmušti paprastus dūžius ir ar moka pati lietuviškai kalbėti ir tuo pačiu pati daugiau išmokyti.

Pabaigoj J. Matulaitienė padarė tokias išvadas: 1. Įvesti, kur dar nėra, visiem vaikams privolumus tautinius šokius. 2. Tautinių šokių ir žaidimų mokytojas turi atestuoti mokinių atliekamą darbą pažymiu, taip, kaip atestuojami kiti dalykai. 3. Mokyklos vadovybė turėtų rūpintis, kad tos mokyklos tautinių šokių mokytojas būtina dalyvautų tautinių šokių kursuose ar seminaruose. 4. Metinėse mokyklų šventėse, minėjimuose meninės programos daly būtina įdėti vaikų žaidimus su dainuojamu ar deklamuojamu tekstu ir pagal amžių tinkamus tautinius šokius. 5. Inscenuoti mūsų liaudies pasakas arba jų ištraukas su tautiniais šokiais ir dainomis. 6. Rengti rajonines artimiausių mokyklų jungtines šventes. Kiekvienais metais rengia kita mokykla. Tokių švenčių proga ruoštinis ir vaikų darbų meno parodėlės. 7. Stengtis pagal galimybes dalyvauti didžiosiose tautinių šokių šventėse bent su vienu rateliu. Negalint tokioj šventėj dalyvauti, vis tiek reikėtų vaikus išmokyti jeim reper-tuare numatytų šokių.

Jadvyga Matulaitienė savo paskaitą skaitė labai įdomiai ir gyvai, sudomindama klausytojus. Buvo pageidauta, kad ji, suradus šią savaitę laiko, praktiškai pademonstruotų tautinius šokius ir žaidimus, pačius paprasčiausius, kurių būtų galima mokyti pradžios mokyklų net ir žemesnėse klasėse. Tai ir buvo įvykdyta kitos dienos vakarą tiem, kurie labiau tuo domėjosi. (Bus daugiau)

Association of the Advancement of Baltic Studies (AABS) septintoj konferencijoj dalyvavo visi buvę, esami ir išrinkti prezidentai. I-oj eilėj iš k.: R. Šilbajoris (1973-74), W. Schmalstieg (nuo 1982), M. Gimbutienė (1980-1982), I. Ivask (1978-1980). II-oj eilėj iš k.: E. Anderson (1972-73), J. Puhvel (1971-1972), I. Lehiste (1974-76), S. Vardys (1970-71), V. Nollendorfs (1976-78).

ŽMOGUS — JUDANTI KRYŽKELĖ**KELIONĖS ĮSPŪDŽIAI**Antanas Rubšys,
Manhattan College

37

Pomėgis įvaizdžiams yra labai ryškus. Įvaizdis kilime apsaugo abu, audėją ir pirkėją, nuo nelaimių, neša palaimą namams. Kupranugaris yra turto įvaizdis, gaidys įvaizdina pergale, šuns įvaizdis kilime saugo nuo ligų ir "blogos akies". Gyvenimo medis, senasis Mesopotamijos įvaizdis, užtikrina audėjai ir pirkėjui sielos amžinybę.

Kilimas yra labai senas žmogaus kūrinys. Sumerai jau V prieškristiniame tūkstantmetyje audė plaušinius kilimus iš nendrų, norėdami iškloti savo namus ir šventoves. Be to, jie naudojo plaušinius kilimus pertvaroms savo nendrinuose namečiuose. Ilgainiui žmogus išmoko vertinti vilnas. Iš vilnų audė ne tik sau drabužius, bet ir kilimus.

Vilnoniai kilimai gimė Azijos plokščiakalnių klajoklių tarpe. Jų palapinės be kilimo lyg namas be stogo. Kilimas — klajoklių droga, sauganti nuo žemės drėgmės ir smėlio; kilimas — svarbi balno dalis ir pa-

puošalas; kilimas — vieta ir altorius maldai.

**Meidan-i-Sepah:
Sepah aikštė**

Bijau drumsti Teherano pokaitį. Eidamas gatvėmis — didelėmis ir mažomis, vis labiau išdrąsinu. Mat, imu įsitikinti, kad pokaitį ima tik plačiosios gatvės, o siaurosios ir popietėje kruta ir plūša.

Meidan-i-Sepah pasiekiau maždaug po valandos. Jos centre ant bronzinio arklio joja Pahlevi dinastijos tėvas, šachas Reza Khan. Kadaisė šiaurinis Meidan-i-Sepah pakraštys buvo kadžarų miesto siena. Dabar ten stovi Teherano miesto rotušė. Man reikait kirsi aikštę pietų kryptimi, nes ten jau matau gairių sodą su Gulistan rūmais.

**Gulistan: Rožių
sodo rūmai**

Gulistan persų kalboje reiškia Rožių sodas. Iš tikrųjų reikėtų sakyti Rožių sodas soduose. Gu-

listan rūmai yra sodų gilumoje.

Pereinu išorinį sodą. Vėsu. Daug žmonių, jaunų ir senų, ieško atgaivos. Išorinis sodas turi net keletą valdiškų pastatų. Vidinį sodą nuo išorinio skiria meniška pintos geležies tvora. Vos perėjus vartus, puošnūs dekoratyviniai ežerėliai prašyte prašo, kad jais būtų gėrimasi. Kitaip ir būti negali. Ir patys Gulistan rūmai gėrisi savo atspindžiu ežerėliuose. Balta gulbė moko savo jauniklius išdidžiai plūduriuoti viename iš jų. Vaikai krysčaudami plukdo mažučius laivelius.

Priekinėje Gulistan rūmų pusėje yra didžiulė, vienu aukštu nuo žemės pakelta niša su iškiliu sostu. Kadaisė čia šachai ieškodavo atgaivos, bendraudami su savo pavaldiniais. Persų pomėgis naudoti stiklą puošmenoms patraukia akis ir užburia širdį. Jų rankose stiklas tampa deimantu. Šviesos ir šešėlių atspindžiai sukuria vaizdingą muziką.

Gulistan rūmų sienos yra stiklinės. Didžiulė veidrodžių salė su kabančiais daugiakampiais, daugiasoniais stalaktitais. Pasijunti, kad esi kambaryje be sienų ir be lubų.

Nūdien Gulistan rūmai tarnauja tik išklimams ir yra muziejus. Šachas Muhammad Reza turi naujus rūmus, kurie yra šiauriniame Teherano priemiestyje. Leidžiamas lankyti tik priėmimų salė antrame Gulistan rūmų aukšte. Ji milžiniška. Iš

veidrodžių prieškambario į priėmimų salę kyla iškilūs laiptai. Pusiaukelėje jie pasidalina į dvejus. Lankytojų tik vienas kitas. Galui žvalgytis iki sotes. Kiek čia meno ir poezijos! Persai, nors ir tapo musulmonais, tačiau širdyje — mene ir poezijoje — liko persais.

**Gulistan rūmų
priėmimų salėje**

Priėmimų salė yra Povo sosto salė. Tikras muziejus. Dvylika baldais atskirti nišų talpina XVIII a. meno vertybes — karalių dovanas kadžarų dinastijos šachams. Porcelanas, keramika, ginklai, laikrodžiai, gobelenai. Dovanos iš Napoleono Bonaparte, caro Petro I, Katarios II, Japonijos imperatoriaus... Ir čia sienos išpuoštos imantriu stiklu. Be to, gausu aliejinių paveikslų. Nuo daugiaubųjų puošmenomis apkrautų lubų leidžiasi daugiažvakiai sietynai. Ne visi uždegti. Tačiau uždegtieji savo šviesa blizgina ir kaimyninius sietynus. Priėmimų salės sąranga žėri noru sukurti regimą laimės krašto atšvaistą.

Povo sostas

Povo sostas yra Irano šacho įvaizdis. Jis stovi galinėje priėmimų salės nišoje. Prie sosto prieiti neleidžiama. Jį saugo du budrūs ir mažakalbiai sargai.

Nustembu, kad Povo sostas yra labiau panašus į guolį negu į kėdę. Guolis turi kone metro aukštumo liūto kojas. Liūtu įvaiz-

dina Persijos valdovų galia. Kur tik bežiūrėtum, visur matai brangakmenius.

Šacho sėdynė yra auksu ir sidabru išdabinta priegalvė. Sėdėdamas šachas atsiremia nugara į puošnų guolio galą, kuris labai panašus į lovagalį. Lovagalio sudaro šacho karūnai foną.

Ant Povo sosto-guolio nėra vietos šacho žmonai — karalienei. Povo sosto kairėje stovi puošnus kėdės išvaizdos sostas. Jis skirtas karalienei. O Povo sosto dešinėje yra puošnus krėslas — sostas Povo sosto paveldėtojai.

Iranas-Persija ir karaliaus sostas yra lyg įsimylėjusių, visam gyvenimui įsimylėjusių, pora. Istorijos lūžiuose ir perversuose valstybė nuo sosto kartkartėmis atsipalaiduodavo, bet tauta grįždavo vis prie sosto. Pahlevi dinastija yra vėliausia Povo sosto įsimylėjimo išraiška. Povo sosta partempė šachas Nadir 1739 metais iš Delhi miesto Indijoje.

Iš Povo sosto salės patenku į kadžarų dinastijos šachų gyvenamuosius kambarius. Per langus galiu stebėti sodų idiliją, o viduje gėrėtis imantraus gyvenimo liekanomis. Kadžarai turėjo ir gausų haremą. Ranka rašyti koranai atspindi tikėjimą Allah apreikimu ir atsidavimą jam.

Nuo prekyvietės į mečetę

Grupėje keliauti yra saugu ir patogiu, bet ne taip įdomu. Vienam keliauti nėra taip paranku,

bet įdomiau. Turima daugiau progos įsijausti į pirmąkart matomą aplinką. Nereikia būti skubančia antimi, galima pasijausti neskubancia gulbe.

Kiekvienas Artimųjų Rytų miestas turi dengtą prekyvietę. Kai kur ji vadinama bazar, o kai kur — sūq. Teherano bazaras yra bene spalvingiausias ir turtingiausias iš visų iki šiol matytų. Arbatinės, restoranai, krautuvis, kilimų audyklos, auksakalių įmonės... Persijos "siela" atspindi Teherano bazare.

Neturiu laiko jame pasinerti ir pabuoti. Irte iriuos per gatves, kurios sklidi kvapais, garsais ir vaizdais, į Masjid-i-Sah-Šacho mečetę.

Mečetės slenkstis aukštas. Tuo primenama, kad reikia nusiimti batus ir vidun eiti basom. Slenkstis yra gilus religinis įvaizdis. Mat, slenkstis atskiriami du pasauliai: kasdieniškas — šiaurinė ir šventasis — Anapus. Nusiaunu batus ir kišu į krepšį prie foto aparatų. Nesinori basam likti...

Tarpdurys yra lyg niša, atvira į abu šonus. Sienos išdengtos emalio plytelėmis. Puošnios spalvomis ir raštavimu. Apilamai islamas draudžia piešti Allah, pranašą Mahometą, žmones, gyvulius, paukščius... Islamas pasitenkina spalvingu raštavimu. Persai yra nuolaidesni.

(Bus daugiau)

VIENOS KELIONĖS PRISIMINIMAI

AURELIJA BALASAITIENĖ

20

Čia pat netoliese yra Šventos Gėlių Marijos katedra (Santa Maria del Fiore). Tai savo erdvumu trečioji katedra visame pasauly. Pirmosios dvi — Šv. Petro bazilika Romoje ir Šv. Povilo bažnyčia Londone. Galva svaigo nuo datų, pastebėjus, kad ji pradėta statyti 1296 metais! Tačiau bažnyčios fasadas buvo baigtas tik pereinamojo laikotarpio pabaigoje. Iš lauko pusės katedra yra tipiška Florencijos gotiškam stiliui su rozetėmis, smailiai išbaigtais langais ir milžinišku kupolu, išpuoštu Vasari freskomis Paskutinio Teismo temomis. Čia randa Donatello garų Izaoką ir Michelangelo Buonarroti vėliausią kūrinių „Pietą“, užbaigtą 1555 metais. Visas katedros vidus su savo pilioriais sujungtomis smailiomis arkomis ir gotiška lubų struktūra kelte kelia žiūrovo dvasią aukštyn. Ties įėjimu į kupolą stovi raudonais drabužiais pasipuošęs Dante su „Dieviškąja komedija“ rankose.

Isitinkau, kad yra visiškai skirtingas jausmas skaityti apie garsiuosius meno kūrinius, o jau kitas su jais susipažinti iš arti, į juos žvelgti savo akimis. Žvelgiant staiga pajuntama žavi ir imponantiška žmogiškosios būtybės pusė, taip įtikinamai rodanti mūsų panašumą į Kūrėją.

Šalia katedros stovi nepaprastai aukšta ir imponantiška „Campanile“ — varpinė, pastatyta 14 šimtmečio pradžioje, laikoma vienu iš geriausių Florencijos gotikos pavyzdžių. Ji taip pat savo originaliai išbaigtą plokščiu viršum savotiškai nukerta ir pajavirina gotiškas smailumas, dominuojančias visuose penkiuose bokštuose.

Keliavom senomis Florencijos gatvėmis toliau, kol pasiekėm

Piazza Della Signoria. Tai palacais ir istorinėmis galerijomis apsupta aikštė, kurios viename kampe buvo ant laužo sudegintas Savanarola. Tos aikštės aplinkoje vyko didieji viduramžių istorijos politiniai įvykiai, o jos centre žavusis Neptūno fontanas kalba apie neįkainojamus Florencijos meno turtus.

Įeinam su gidais į Palazzo Vecchio (senąjį palocių), arba Palazzo della Signoria, kurio vardu pavadinta ir pati aikštė. Tai masyvus keturkampis pastatas iš 13 šimtmečio pradžios. Mediči šeimos, Florencijos galūnių, ilgametė rezidencija, devyniolikto šimtmečio tapusi laikinųjų vyriausybės būstine, o šiuo metu naudojama kaip miesto rotušė.

Pro pagrindines duris įeinam iš visų pusių uždarytą kiemą, kuriame kolonos, fontanas ir sienų freskos yra renesanso stiliaus. Fontano viršūnėje supasi bronzinis angeliukas su delfinu. Plačiais marmuriniiais laiptais kylam į vieną iš didžiausių katalikiškų salių pasauly — Salone del Cinquecento, kuri buvo specialiai įrengta Florencijos respublikos posėdžiam. Sienos ir lubos padabintos nuostabaus grožio freskomis, kuriose vaizduojama Mediči šeimos heroizmas, galybė ir jėga. Čia gausu Michelangelo originalių skulptūrų (Pergalė, Herkules, Diomedea). Katarinos Sforzos ir Francesco Medici portretai pasisklaidę atskiruose kambariuose, kurie buvo dedikuoti Mediči šeimos nariams, iš jos kilusiem popiežiams, kunigaikščiams ir karo vadams bei jų garsiom žmonėms.

Po kiek laiko išeinam į judėjimo triukšme paskendusią aikštę. Pasijuntu lyg kas būtų laikrodį pasukęs šimtmečiais atgal. Ir taip sunku apsiprasti su modernaus gyvenimo realybe, kurioj praleidžiam metus ir dešimtmečius ir nesustojam pasigėrėti žmogaus dvasios didybės kūriniams.

Nejaučiu nei alkio, nei nuovargio, nors kai kurie turistai ryžtasi sustoti užkąsti. O šalia stovintis Uffizi palocius iš 16 šimtmečio, prabangus ir imponantiškas, vilioja mane. Žinodami, kad jame yra bene viena iš didžiausių pasaulio galerijų su didžiųjų klasikų ir renesanso menininkų originalais.

Plačiais marmuriniiais laiptais pasiekiam į pirmą aukštą ir patenkam į gotiško stiliaus vestibulį, ant kurio žvilgančių marmurinių grindų išsiis bronzinės centaurų ir šernų skulptūros. Patenkam į didžiulį koridorių. Jo plytų spalvos grindyse kas kelias žingsnius matosi šviesiai mėlynos marmurinės juostos. Sienos apkabinėtos didžiuliais gobelenais, kuriems išausti reikėjo net keleto dešimtmečių. Užvertus galvą, stebiu lubas, padabintas nuostabaus grožio freskomis. Tarpuose pasieniuose tarp gobelenų ant aukštų piedestalu išsiis senoviški romėnų ir klasikinių Graikijos biustai ir statulos. Vieno koridoriaus pusėj yra eilė langų, o kitoj pusėj durys, vedančios į atskirus kambarius.

Jaudinamai didingas Nijobės kambarys, kuriame verkianti Nijobė, sustingusi savo skausme, apsupta savo sūnų ir dukterų, su beveik dinamišku tragizmu gyvai vaizduoja motinos skausmą, praradus vaikus. Pagal graikų mitologiją, jos septynias dukteris ir septynis sūnus nužudė Apolonas ir Artemidė, nes ji didžiavosi prieš kitas motinas savo vaikais. Tos skulptūros yra romėnų kopijos iš trečio šimtmečio antikinių originalų.

Tame pačiame kambaryje buvo išstatyta Leonardo da Vinci „Paskutinė Vakariene“. Prisimenu, kad net sekunde buvo nustoju si plakti mano širdis iš susiaurindimo. Tiek daug kartų matytos reprodukcijos, paveikslėliai ir kopijos niekada neatstos originalo, apie kurį sukasi tiek daug legendų. Norėjau padaryti atminimui nuotrauką, bet čia foto aparatai griežtai uždrausti, nes nuolatinis šviesų blykčiojimas gadinąs paveikslą. Taz garsusis paveikslas galerijai nepriklauso, bet, mano laimei, tuo metu buvo speciali kilnojama paroda.

Ir taip ėjau iš vieno kambario į kitą, iš arti žvelgdama į Boticelli, Leonardo da Vinci, Fra Filippo Lippi, Fra Angelico, Titiano kūrinius. Čia didžiulis Boticelli paveikslas „Pavasario alegorija“, toks imponantiškas ir stiprus, nežiūrint nepavasariškų spalvų (žemė juoda ir beveik tokie pat medžiai, kurių protarpuose vos praveržia dangaus plyšelis), dvelkia pavasario gavalinga, kvapia egzotika. Sustoju ties Leonardo da Vinci „Aprėškimu“, tapytu apie 1475 metus, ir jaučiuosi nuteiktai malda. Čia garsios Madonos su Kūdikiu, čia kardinolų portretai, čia antikinių mitologijos turtai, sustingę, bet dinamiški, amžiname judesy, jamžinti drobėj ar marmure.

4. Pageidautina, kad rankraštiniai kūriniai būtų parašyti mašinėle. Tačiau bus priimtini ir lengvai išskaitomi ranka rašyti kūriniai.

5. Prie kiekvieno kūrinio pridedamas lydraštis su autoriaus vardu, pavarde, adresu ir telefono numeriu. Dalyvavimas varžybose dėl premijos-viešas aktas.

6. Premiją laimėjusio rankraščio autorius galės tartis su kultūros taryba dėl jo išleidimo ar tuo reikalu kreiptis į pasirinktą leidėją.

JAV LB Kultūros Taryba

(Bus daugiau)

Nijobės kambary Uffizi galerijoje Florencijoje.

Florence, įėjimas į Uffizi galeriją.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS LITERATŪROS PREMIJA

JAV Lietuvių Bendruomenės kultūros taryba, krašto valdybai pritariant, savo 1980 balandžio 9 dienos posėdyje nutarė įsteigti Lietuvių Bendruomenės literatūros premiją. Premijos dydis — trys tūkstančiai dolerių. Premijos sąlygos sutartos su Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba.

Pirma. Premija skiriama tik atsižvelgiant į svarstomojo kūrinio vertę.

Antra. Lygiomis teisėmis su spausdintaisiais veikalais premijuotini ir rankraščiai.

Trečia. Premija skiriama už geriausiųjų svarstomųjų metų grožinės literatūros kūrinių arba už lituanistinės tematikos humanitarinio turinio mokslo veikalą.

Ketvirta. Premijai veikalus atsiųsti paskutinė data — 1980 gruodžio 31.

Penkta. Premijos komisiją sudaro trys kultūros tarybos skirti nariai ir du Rašytojų Draugijos atstovai (nebūtinai jos nariai).

Šių metų vertinimo komisijos sudėtis bus paskelbta vėliau.

Dėl informacijos premijos klausimu kreiptis į JAV LB kultūros tarybos vicepirmininką Viktorą Mariūną — 1994 Beverly Hills Dr., Richmond Hts., Ohio 44143, Tel. 1-216-481-4534.

Premijos taisyklės

1. Premijos siekiantieji kūrini-

VYTAUTO DIDŽIOJO KOVOS DĖL TĖVIŠKĖS IR PASTANGOS TAPTI LIETUVOS KARALIUMI

550 metų nuo Vytauto D. mirties

VIKTORAS GIDŽIŪNAS, OFM

4

Tada Vytautas sumanė savo krašto jėgomis siekti tikslą, nes krašte dėl Jogailos įvestos tvarkos buvo kilęs nepasitenkinimas, ypač dėl aukštųjų vietų dalinimo lenkam. Savo patikėtinius 1389 sušaukęs Luckan, nutarė apgaule paimti Vilnių. Tuomet Skirgaila buvo išvykęs į Polocką ir savo vietininkų palikęs Kaributą. Vytautas paprašė, kad leistų Vilniaus rūmuose kelti dukters vestuves, o su miestiečiais tarėsi, kad jie jam išduotų Vilniaus miestą. Šis sumanymas nepavyko, nes vienas vokiečių šnipas apie tai pranešė Kaributui ir šarmoklininkai buvo suimti. Tada Vytauto padėtis dar labiau pablogėjo. Tas jį privertė vėl pabėgti pas Vokiečių ordiną.

5. Antrasis Vytauto pabėgimas pas Vokiečių ordiną ir kovos

Vytautas, prisiminęs pirmoju atsimetimu nuo Vokiečių ordino jam padarytas skriaudas ir norėdamas, kad ordinas juo labiau pasitiktų ir suteiktų pagalbą, iš anksto įkaitais į Prūsų išsiuntė savo seserį Ringailę, brolių Žygmantą su sūnum Mykolu ir šimtą bajorų. Tada magistras atsiuntė pas jį į Gardiną savo pasiuntinius ir 1390 sausio 19 sudarė sutartį, kurioje ordinas pažadėjo Vytautui pagalbą tėviškės atgavimui, o Vytautas įsipareigojo atlyginti ordinui už padarytas išlaidas. Sutartį Vytautas patvirtino naujais įkaitais ir perleisdamas ordinui Gardiną. Vokiečių ordinas palaikė Vytautą, nes jo nesantaika su Jogaila, jo manymu, galėjo apsaugoti jį nuo lenkų užmasčių atsimti. Pamarį ir užkirsti kelią iš Vakarų Europos siunčiamai pagalbai, o taip pat davė jam vilties, gavus Žemaičius žeme susisiekti su Livonijos ordinu. Pirmas puolimas buvo suruoštas labai greitai, nes jau 1390 vasario pradžioje didelė Vokiečių ordino ir Vytauto kariuomenė (40,000) įsiveržė į Lietuvą, užėmė Kernavės ir Mašiogalos pilis ir, per dvi savaites niokojusi Lietuvą, grįžo namo.

Šis žygis paskatino Skirgailą, pasitelkus brolius, užimti Vytauto valdytas žemes. Čia jam padėjo ir Jogaila, kuris kovo mėnesį, atvykęs su lenkų kariuomene, paėmė Brastos pilį, paskui užėmė Kamieną, Sorazių ir Lucką. Prieš bendras Jogailos, Skirgailos ir Kaributo jėgas 6 savaites laikėsis, krito ir Vytautui ištikimasis Gardinas. Nors Vytautas, atvykęs su kryžiuočiais, pastatęs laivelį tiltą per Nemuną, bandė susijungti su miestu ir ap rūpinti jį maistu, bet Jogailos lenkų Nemune paleisti rąstai tiltą išardė, ir Vytautas turėjo pasitraukti. Taip jis greitai laiku neteko visų savo valdytų žemių ir turėjo priklausyti nuo ordino malonės.

Dabar visa Vytauto atrama liko tik Žemaičiai, kurie pritarė ir rėmė jo planus. Iš įvairių vietų išsirinę 30 atstovų, 1390 pavasarį jie atsiuntė juos pas Vytautą į Karaliaučius, kur gegužės 26 jie pasižadėjo klausyti Vytauto, kaip savo karaliaus, o su Vokiečių ordinu sudarė prekybos sutartį. Vokiečių ordinas, turėdamas savo pusėje „Žemaičių karalių“, tikėjosi per jį sau laimėti Žemaičius, todėl jis rėmė Vytautą ir patiems žemaičiams pasiuntė maisto ir drabužių.

Nors pop. Bonifacas IX bandė sutaisyti Vokiečių ordiną su Jogaila, bet ordinas, turėdamas viltį gauti Žemaičius, atvykus daugeliui svečių iš Vakarų Europos, tarp kurių buvo būsimasis Anglijos karalius Henrikas IV, Saksonijos hercogas Fridrikas ir kitų kraštų kunigaikščiai, su didele riterių ir žemaičių kariuomene, prie kurios dar prisidėjo Livonijos magistras, 1390 vasarą patraukė į Lietuvą. Sienoms

griauti mašinas, judamus bokštus ir apsaugos stogus iki Kauno nugabeno laivais, kur po trumpo susirėmimo su Skirgaila Nerimi nuaplaukė į Vilnių. Rugšėjo 4 visa kariuomenė jau stovėjo prie Vilniaus ir ruošėsi apsiusti pilis. Vytauto šalininkai tuoj uždegė Kreivąją pilį, bet Žemiosios pilies, kurią gynė Jogailos paskirtas Moskoževskis, per 6 savaites nepajėgė paimti net su sienoms griauti pabūklais. Abi pusės turėjo didelių nuostolių. Kovoje žuvo Vytauto brolis Tautvilas Konradas ir Jogailos brolis Karigala Kazimieras. Žemojoje pilyje, prie Šv. Onos bažnyčios, procesijos metu, žuvo ir pranciškonas Venčislavas iš Gračo. Nežiūrint Vytauto ir jo sąjungininkų nuostolių, pilį apsiuntimas galėjo būti tęsiamas, nes Vytauto kariuomenės eiles nuolat papildė Vytauto šalininkai lietuviai ir žemaičiai, kurie ir kariuomenę aprūpino maistu. Tik blogas rudens oras ir nuovargis privertė palikti Vilnių ir grįžti į Prūsus.

Nors šis didelis žygis Vytautui ir nieko konkretaus nedavė, bet jis pamatė, kad Skirgailos valdžia Lietuvoje yra silpna, nes ji palikusi, Vytauto pusėn pereina aukštoji bajorija. Tas padidino Vytautui viltį kovoti už savo teises. Tiesa, dėl Vokiečių ordino magistro Konrado Zillnerio mirties ir naujojo magistro Konrado Wallenrodo rinkimų tik 1391 vasarą, kai su riteriais iš Vakarų Europos atvyko daug kunigaikščių, vėl buvo suruoštas naujas žygis į Lietuvą. Didžiulė 70,000 kariuomenė rugpiūčio 15 susirinko Karaliaučiuje, o rugšėjo 1 pasiekė Senąjį Kauną. Čia naujasis magistras iškėlė jai šaukia puotą, po kurios skirtingomis kryptimis ji išžygiavo į krašto gilumą. Vytauto vadovaujama kariuomenė žygiavo Ukmergės link, o Vokiečių ordino vadovaujama į Vilnių. Skirgaila, matydamas pavojų, pats sudegins Trakus, visoje apylinkėje sunaikino maisto atsargas. Dėl to Vokiečių ordino magistras, bijodamas bado, rugšėjo 20 traukėsi atgal, Nemuno krantuose sustiprindamas Kauno ir Rittersverderio pilis. Tada Vytautui buvo atiduotos trys pilys, kad jose galėtų susirinkti jo šalininkai, Skirgailos priešai.

Po šio žygio Vytauto pasisekimas didėjo. Gavęs Nemuno krantų pilis ir sutelkęs savo šalininkus, pats vienas vykdė sėkmingus žygius. Dar 1391 jis

užėmė Merkinę ir Gardiną. Nuo tada jo reikšmė populiarėjo, o Skirgailos silpnėjo. Pats Jogaila suprato padaręs klaidą paskirdamas Skirgailą savo vietininku. Dėl to jis pašalino jį iš vietininko pareigų, o jo vieton su kariuomene pasiuntė Joną Olesnickį, bet ir jis Lietuvoje sukilimo nuraminti nepajėgė. Tada Jogaila paskyrė savo brolių Vyganą, Kernavės kunigaikštį, kuris netrukus, spėjama — Vytauto šalininkų, buvo nuuodytas. Taip Jogailos valdžia Lietuvoje praktiškai buvo panaikinta.

6. Vytauto susitaikymas su Jogaila ir grįžimas

Neturėdamas išeities, Jogaila, lenkų patariamais, sumanė susitaikyti su Vytautu, nes tik jis, turėdamas dideles simpatijas Žemaičiuose ir Lietuvoje, galėjo įvesti krašte tvarką ir ramybę. Deryboms vesti Jogaila pasirinko Mozūrijos kunigaikščio brolių Henriką, kuris 1392 pradžioje atvyko į Balgą ir Christburgą, tų pilių komturams pasakė, kad atvykęs Jogailos vardu padaryti pastovią taiką. Jie jį pirmiausia pasiuntė pas Vytautą ir Rittersverderį, kur jis Jogailos vardu pasiūlė grąžinti visą tėviškę ir Algirdo palikimą, atseit visą Didžiąją Lietuvos kunigaikštiją. Tikroji jo misija buvo paslėpta jo vestuvėmis su Vytauto seserimi Ringaile.

Jogailos pasiūlymas Vytautui buvo labai viliojantis, bet tam reikėjo pasirošimo, kad jo atsimetimas nuo ordino būtų jam ir Lietuvai naudingas. Pirmiausia jis rūpinosi atgauti ordinui duotus įkaitus. Savo žmoną, gavęs leidimą, neva propagandai vartyti išsiuntė į Lietuvą. Paskui, aiškindamas, kad Smolensko ir Belzo kunigaikštį ir bajorų išlaikymas daug atsieina ordinui, prašė juos apgyvendinti pas jį arba Jurbarke ir tam gavo leidimą. Taip jis sutelkė aplink save beveik visus duotus įkaitus, palikdamas tik savo brolių Žygmantą (kuris pas ordiną išbuvo iki 1398). Atsimetimui nuo ordino pridengti Vytautas dar atliko porą puolamųjų žygių į Lietuvą. Pirmame, 1392 sausio mėnesį, pasiekęs net Lydą, sumušė Naugarduko valdytoją Jogailos brolių Kaributą, o antrame, gegužės mėnesį, iš Vilniaus srities Medininkų parsigabeno daug grobio. Tuo tarpu ordinas pastatė Naujojo Gardino ir Metėnų (Metenburgo) pilis ir jose patalpino savo įgulas.

(Bus daugiau)

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION			
Required by 39 U.S.C. 3685			
1. TITLE OF PUBLICATION	2. PUBLICATION NO.	3. DATE OF FILING	
DARBININKAS	14 83 610	Oct. 1, 1980	
4. FREQUENCY OF ISSUE	5. NO. OF ISSUES PUBLISHED ANNUALLY	6. ANNUAL SUBSCRIPTION PRICE	
WEEKLY	52	\$ 13.00	
7. LOCATION OF KNOWN OFFICE OF PUBLICATION (Street, City, County, State and ZIP Code) (Not printer)			
341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, Kings County			
8. LOCATION OF THE HEADQUARTERS OR GENERAL BUSINESS OFFICE OF THE PUBLISHERS (Not printer)			
341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207			
9. NAMES AND COMPLETE ADDRESSES OF PUBLISHER, EDITOR, AND MANAGING EDITOR			
PUBLISHER (Name and Address) Franciscan Fathers, 361 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207			
EDITOR (Name and Address) Rev. Dr. Cornelius Bucyns, OFM, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207			
MANAGING EDITOR (Name and Address) Rev. Peter Baniūnas, Managing Editor			
10. OWNER (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given. If the publication is published by a nonprofit organization, its name and address must be stated.)			
NAME	ADDRESS		
Franciscan Fathers	361 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207		
11. KNOWN BONDHOLDERS, MORTGAGEES, AND OTHER SECURITY HOLDERS OWNING OR HOLDING 1 PERCENT OR MORE OF TOTAL AMOUNT OF BONDS, MORTGAGES OR OTHER SECURITIES (If there are none, so state)			
NONE			
12. FOR COMPLETION BY NONPROFIT ORGANIZATIONS AUTHORIZED TO MAIL AT SPECIAL RATES (Section 133.123, PM)			
The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes (Check one)			
☒ HAVE NOT CHANGED DURING PRECEDING 12 MONTHS		☐ HAVE CHANGED DURING PRECEDING 12 MONTHS (If changed, publisher must submit explanation of change with this statement.)	
13. EXTENT AND NATURE OF CIRCULATION	AVERAGE NO. COPIES EACH ISSUE DURING PRECEDING 12 MONTHS	ACTUAL NO. COPIES OF SINGLE ISSUE PUBLISHED NEAREST TO FILING DATE	
A. TOTAL NO. COPIES PRINTED (Net Press Run)	4200	4200	
B. PAID CIRCULATION 1. SALES THROUGH DEALERS AND CARRIERS, STREET VENDORS AND COUNTER SALES	118	102	
2. MAIL SUBSCRIPTIONS	3704	3698	
C. TOTAL PAID CIRCULATION (Sum of B. 1 and B. 2)	3822	3800	
D. FREE DISTRIBUTION BY MAIL, CARRIER OR OTHER MEANS SAMPLES, COMPLIMENTARY, AND OTHER FREE COPIES	122	100	
E. TOTAL DISTRIBUTION (Sum of C and D)	3944	3900	
F. COPIES NOT DISTRIBUTED 1. OFFICE USE, LEFT OVER, UNACCOUNTED, SPOILED	156	223	
2. RETURNS FROM NEWS AGENTS	100	77	
G. TOTAL (Sum of E, F. 1 and F. 2—should equal net press run shown in A.)	4200	4200	
14. I certify that the statements made by me above are correct and complete.			
SIGNATURE AND TITLE OF EDITOR, PUBLISHER, BUSINESS MANAGER, OR OWNER Peter Baniūnas			
15. FOR COMPLETION BY PUBLISHERS MAILING AT THE REGULAR RATES (Section 133.121, Postal Service Manual)			
39 U.S.C. 3626 provides in pertinent part: "No person who would have been entitled to mail matter under former section 4359 of this title shall mail such matter at the rate provided under this subsection unless he files annually with the Postal Service a written request for permission to mail matter at such rate."			
In accordance with the provisions of this statute, I hereby request permission to mail the publication named in item 1 at the phased postage rates presently authorized by 39 U.S.C. 3626.			
SIGNATURE AND TITLE OF EDITOR, PUBLISHER, BUSINESS MANAGER, OR OWNER			

PABALTIEČIAI REIKALAUJA LAISVĖS DABAR!

(atkelta iš 1 psl.)

gevičius, Lietuvos K. Religinės Šalpos, Informacinės Tarnybos ir kitų įstaigų vadovas. V. Šakalys aiškiai akcentuojamoji ir ugingo kalboj pabrėžė, kad mes nekalti, kad mes nelaisvi. Tai mūsų nelaimė. Kovodami už Lietuvos, Latvijos ir Estijos laisvę, mes tuo pačiu kovojame už JAV laisvės išlaikymą. Nebus pasaulio taikos, kol visos tautos nebus laisvos. Mes nesam blogesni už afriekiečius ar azi-jiečius, ir, reikalaujame savo kraštams laisvės, neprašom privilegijų, bet teisingumo. Panaikinti tylos politika ir Sovietų Sąjunga įsodintina į nusikaltėlių suolą.

Pagaliam pristatyta ir Baltųjų Rūmų atstovė Victoria Mongiardio, dr. Aiello — prez. Carterio asistento etniniam reikalui — pavaduotoja. Ji perdavė prezidento sveikinimą ir išdėstė krašto administracijos nuomonę okupuotų Pabaltijo kraštų atžvilgiu. Prisiminus okupacijos nepripažinimo politiką, ji užkomentavo kai kuriuos tos politikos bruožus. Taip pat priminė, kad lietuvis R. Česonis paskirtas ir į Madrido konferencijon vykstančią JAV komisiją.

Sveikinimą raštu atsiuntė New Yorko senatorius Daniel P. Moynihan. Žodžiu sveikino ukrainiečių kongreso New Yorko padalinio pirmininkas. Kalbėjo dar ir Alfonso d'Amaro, kandidatuoja į respublikonų sąrašą į New Yorko valstijos senatorius.

Batuno atstovai perskaitė susirinkimas 2:15

val. baigtas prel. Jono Balkūno, P.A., malda.

Dalyviai, laikydami vėliavas ir specialius plakatus, stengėsi atkreipti praeivių ir televizijos dėmesį. Dalyvavo New Yorko 4-to TV kanalo žurnalistai, kurie protesto susirinkimui pristatė žiūrovam vakarinių žinių metu.

Susirinkimui pasibaigus, visi dalyviai su vėliavomis ir plakatais, policijos lydimi, pajudėjo ilgo eisenos link Sovietų Sąjungos ambasados prie JT. Po valandą trukusios eisenos miesto gatvėmis, pusę bloko nuo Sovietų atstovybės žygiuotojai raitosios policijos buvo sulaukyti. Užtvenktoji gatvė demonstrantai nepagalėjo garsių laisvės šūkių, sugiedoti JAV, Lietuvos, Latvijos ir Estijos himnai. Dar lietuvių jaunimas sugiedojo Marija, Marija giesmę. Po atskirą dainą ar giesmę sugiedojo ir latvių bei estų jaunimas.

Eisenos metu jaunuoliai praeviam dalino atsišaukimus, išreiškiančius pabaltiečių laisvės troškimą. Panašūs lapukai buvo užkaišiojami ir prie automobilių langų. Sudeginę tris sovietų vėliavas, demonstrantai po valandos išsiskirstė.

Šioj demonstracijoj daugiausia dalyvavo New Yorko ir New Jersey apylinkėse gyvenę pabaltiečiai. Iš Worcesterio buvo atvykę 45 asmenų ekskursija su specialiu autobusu. Su įvairiom priemonėm atvyko ir Hartfordo, Waterburio, Philadelphiajos ir kitų miestų atstovai. 40 okupacijos metų sukaktis paminėta ryžtingai ir uždegančiai. Padėka organizatoriam ir dalyviams.

Dalis demonstruojančio pabaltiečių jaunimo prie Jungtinių Tautų būstinės New Yorko rugsėjo 27. Nuotr. L. Tamošaičio

CONNECTICUT LB APYGARDOJ

JAV LB-nės politinė konferencijoj Washingtono apygardai atstovavo Vaiva Vėbraite-Gustienė ir Linas Lipčius. Abu iš New Haveno.

40 metų nuo Lietuvos okupavimo ir birželio mėn. buvo paminėti apylinkėse birželio 15 ir 22.

VI-oj tautinių šokių šventėj dalyvavo Hartfordo Birželis, vadovaujamas Dalios Dzikienės.

Pavergtųjų Tautų Savaitę paminėta Hartforde liepos 20. Šiais metais Pavergtųjų Tautų komiteto pirmininke yra lietuvė Bronė Zdanienė. Minėjimas pradėtas lietuvių švė. Trejybės parapijos bažnyčioj. Mišias aukojo ir pamokslą angliskai pasakė klebonas kun. Juozas Matutis. Pamaldose dalyvavo ir kitų tautų atstovai. Klebonas pamokslė išskėlė ir pabrėžė amerikiečių politinį naivumą anksčiau ir dabar. Nepagalėjo stiprių ir gerai pagrįstų pastabų užsienio politikai ir nesidomėjimui pavergtųjų tautų likimu.

Diena pasitaikė karšta, bet pamaldose lietuvių dalyvavo nemažai. Po pamaldų salėn kavos išgerti ir išklausti trumpos minėjimo antros dalies susirinko mažiau. Pagrindinę, bet trumpą kalbą pasakė vietos LB apylinkės pirmininkas Stepas Zabulis. Jis išskėlė amerikiečių-sovietų manipuliacijas, nieko gero nežadančias pavergtom tautom.

I minėjimą atvyko geras lietuvių draugas miesto burmistras Athenson. "JAV užsienio politikai yra tik viena partija, ta pati ir demokratam, ir respublikam", pasakė burmistras. Kandidatė į J. A. Valstybių kongresą pasakė tai, ką ir kiti kandidatai sako rinkiminiais metais: dar neturėjau progos su šiuo ar kitu reikalau susipažinti, bet pasižadau... ir t.t.

Minėjime buvo jaučiama ne maldavimo ir pataikavimo, bet reikalavimo ir ryžto dvasia. Jokių spaudos, televizijos ir net radijo korespondentų nebuvo. Burmistras tai ypatingai pabrėžė klausimu: kur jie? Tuoj ir ten pat PT komitetas pasiuntė telegramas JAV prezidentui, E. Muskie ir R. Reagan, pasirašytas lietuvių, latvių, estų, lenkų ir ukrainiečių, primenančias pavergtųjų tautų sąrašo ilgėjimą ir reikalą keisti užsienio politikos kryptį, kad ji eventualiai vestų į pavergtųjų tautų išlaisvinimą.

Gubernatorė Ella Grasso proklamacijoj Pavergtųjų Tautų savaitės progą pareiškė, kad Connecticut PT komitetas visuomeninė plečia supratimą ir neleidžia pamiršti 26 pavergtųjų tautų, kuriom atimtos pagrindinės žmogaus teisės.

Putname liepos 27 vyko didžioji Lietuvių diena. Jei anksčiau čia susirinkdavo šimtai lietuvių, tai dabar viršijo porą tūkstančių. Lietuviam ši šventė gerai žinoma.

Putname liepos 27 vyko didžioji Lietuvių diena. Jei anksčiau čia susirinkdavo šimtai lietuvių, tai dabar viršijo porą tūkstančių. Lietuviam ši šventė gerai žinoma.

Norwich Bulletin liepos 28 išsidėjo didelė naujojo pastato kartinio akmens šventinimo nuotrauką. Apačioj — korespondento Jim McCann straipsnis su didelių raidžių antrašte — Lietuviai atnaujina draugystę per pikniką vienuolyne. Straipsny rašoma: Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų kongregacija yra vadavaujama aktyvių lietuvių vienuolių mažos grupės. Lietuvių diena čia vyksta kasmet. Lietuviai susirenka iš visur — šiaurės rytų, Kanados, net iš Kalifornijos: pirmos ir antros generacijos lietuviai, kurie turėjo palikti savo tėvynę ant Baltijos kranto, bet jos nepamiršo... Kaip ir daugeliui amerikiečių, korespondentui nesuprantama, kaip po 40-ties metų krašto okupacijos dar tiek pasišventimo, aukų tokiam pastatui, tokios sumos... "We didn't give up hope", baigia savo straipsnį Jim McCann.

Hartfordo miesto burmistras George Atheson rugpiučio 3 per vietinę radijo stotį kalbėjo apie lietuvių. Jam pasiūsta padėka už draugiškumą lietuviams ir reikalo supratimą.

Matulaičio namų salėj Putname rugsėjo 7 įvyko JAV LB Conn. apygardos ruoštas Kristijono Donelaičio minėjimas.

Didesnis įvykis Putname bus Vėlinės lapkričio 2. Praeity porą metų jos buvo čia apvaikščiojamos. Kurį laiką ši graži ir lietuviams brangi religinė tradicija buvo atidėta, bet nebuvo pamiršta. Šiais metais Naujosios Anglijos rėmėjų suvažiavime ji vėl atnaujinama.

Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų kongregacija labai įvertina jų darbų rėmėjus ir geradarius. Tikėjimu Dievo Apvaizda ir lietuvių supratimu bei gerasirdžiumu jom pasisekė pastatyti centrinį namą ir beveik įrengti vidų. Seselės nori visiems padėkoti, pasidalinti rūpesčiais ir pasisekimais, paruošti planus ateities veiklai. Labai galimas dalykas, kad suvažiavimui bus galima naudotis sale naujam pastate. Dienai programa numatyta: 11 val. — mišios, 12 v. — pietūs ir meninė programa, 3 v. — procesija į kapines, po to giedami mišparai koplyčioj. Pranešimas apie savo dalyvavimą būtinas, nes paruošti pietus, nežinant dalyvių skaičiaus, yra neįmanoma. Bloga, jei maisto lieka per daug; negera, jei viena porcija tenka dalintis dviem.

Spalio 4, šeštadienį, 7:30 v.v. įvyks LB Waterburio apyl. valdybos ruošiamas tradicinis rudens balius ir New Britaino LB apyl. renginys.

Spalio 11 šeštadienį, bus Hartfordo LB apyl. valdybos rudens balius, kuriame programą atliks hartfordiečiai. Stato A. Kairio "Ku-Kū".

Vincas Bicknaitis, buvęs nepriklausomos Lietuvos kariuomenės karininkas, po labai ilgos ligos mirė rugsėjo 17 New

Havene. Paskutiniuosius keletus metų buvo senelių priežiūros namuose. Sulaukė 78 metų. Pasiliko žmona Alicija, dukra Melanija ir dukraitė Jessica.

Vlada ir Bronius Žemliauskai birželio 27 išsikėlė gyventi į Floridą.

Dr. Henrikas Lukaševičius, buvęs apygardos valdybos narys, porai mėnesių iš Floridos buvo atvykęs čia vasaroti.

Albina Lipčienė

WORCESTER, MASS.

Lietuvių Labdaros Draugijos vicepirm. J. Pipiras ir V. Ivaška Maironio Parke rugpiučio 15 išdalino draugijos skiriamas stipendijas kolegijoms lankantiems studentams. Prašymus padavę studentai gavo po 250 dol. Iš viso išdalinta 5500 dol. Studentai buvo pakviesti kartu su tėveliais. Maironio Parko šeimininkė E. Kauševičienė su savo personalu pagamino puikų vakarienę, kurios metu nebuvo naudojami alkoholiniai gėrimai. Taip pat ši draugija paskyrė 100 dol. paremti kovojantiems jaunuoliams, kurie liepos 18 buvo areštuoti Washingtono, demonstruodami prie Sovietų ambasados, ir laukia teismo.

Dr. Antanas Arentas, suteikęs per eilę metų medicinišką pagalbą daugeliui lietuvių, Darbo dienos savaitgalį staiga mirė nuo širdies smūgio.

Šv. Kazimiero parapijos piknikas rugsėjo 7 praėjo su dideliu pasisekimu. Diena buvo puiki. Kitą dieną klebonas kun. A. Micūnas, MIC, pikniko darbuotojam parapijos salėj surengė vakarienę.

Šv. Kazimiero parapijos vyrų choras, vadovaujamas muz. Z. Snarskio ir akomponuojamas O. Keršytės, rugsėjo 11 pradėjo šio sezono darbą ir ruošiasi koncertui. Repeticijos vyksta Maironio Parke kiekvieną ketvirtadienį, o sekmadieniais po 10 val. mišių. Choro reikalus gražiai tvarko seniūnas A. Glodas. Choro vadovas muz. Z. Snarskis kviečia ir kitus vyrus jungtis į šio choro eiles.

Lituanistinė mokykla rugsėjo 20 pradėjo mokslo metus tose pačiose Šv. Kazimiero mokyklos patalpose, kaip ir praėjusiais metais. Pamokos vyksta šeštadieniais nuo 9 iki 12 val. ryto. Mokykloj dirba mokytojos: vedėja Joana Dabrilienė ir Nijolė Prancevičienė, kuri yra ir tėvų komiteto pirmininkė. Mokytojos, tėvų komitetas ir LB apylinkės valdyba prašo tėvelių leisti vaikus į lituanistinę mokyklą. Mokestis už mokslą tik 25 dol. metam už vieną mokinį, 40 dol. už du. Negalintieji sumokėti visai atleidžiami nuo mokesčio.

40 valandų atlaidai Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioj vyks spalio 3-5.

J.M.

IŠ VISUR

— Vytautas Alantas laimėjo šių metų Dirvos savaitraščio skelbtą novelės konkursą. Vertinimo komisija: pirm. Balys Auginas, nariai Vytautas Gedgaudas ir Aleksas Laikūnas. 600 dol. premijos mecenatas — Simas Kašeliūnis. Premija bus įteikta lapkričio 2 Detroito, minint Dirvos 65 metų sukaktį.

— Kun. Mykolás Bugenis, Dusėtų altaristas, mirė rugsėjo 1. Velionis buvo gimęs 1888, kunigu išventintas 1913. Buvo Omsko klebonas ir dekanas, 1930 sovietų suimtas ir kalintas. 1933 spalio mėn. kartu su vysk. T. Matulioniu ir kitais devyniais kunigais sugrąžintas atgal į Lietuvą, kur dirbo įvairiose parapijose.

— Amerikos Lietuvių R. Katolikų Federacijos 45-sis kongresas vyks spalio 17-19 Southfielde prie Detroito, Dievo Apvaizdos lietuvių parapijoj ir Kultūros Centre, 25335 West Nine Mile Rd., Southfield, Mich. 48034. Tel. 313 354-3429.

— Rasa Arbaite su savo dailės darbais dalyvauja jungtinėj 13-kos dailininkų parodoj, kuri rugsėjo 11 — spalio 4 vyksta Art Gallery patalpose, Loyola Marymount universitete.

— Uosio Juodvalkio, foto menininko, foto darbų paroda vyks rugsėjo 29 — spalio 19 kun. A. Kezio vadovaujamos "Galerijos" patalpose, 744 N. Wells, Chicago. Oficialus atidarymas spalio 3.

— Kanados LB tarybos sesija įvyks spalio 11-12 Hamiltono. Bus renkama nauja Kanados LB krašto valdyba.

— Amerikos Lietuvių Tarybos sukaktuvinis metinis 40-tas suvažiavimas įvyks spalio 18 Tautiniuose Namuose, Chicagoj.

— Solistė Roma Mastienė spalio 5 koncertuos New Yorko, o spalio 11 — Worcester, Mass. Abu koncertus rengia ir globoja Putnamo seselių rėmėjai.

— Biruselyje išeinančio biuletinio USSR News Brief (1980. IV.3 — Nr. 8) žiniomis Lietuvos Helsinkio Grupės narį Eitaną Finkelšteiną valdžia įsėjo apie "parazitizmą". Jis yra fizikas, bet ilgą laiką nebeįgana darbo. Jo adresas: Vilnius, Liepos g. 21, butas 10. (E)

— Dail. Janinos Monkutės-Marks austą kilimą "Naminis žaltys" nupirkė Balzeko lietuvių kultūros muziejui Chicagoj talkinanti moterų grupė. Pusę kainos padengė finansinę paramą skirianti Chicagos miesto taryba.

— Dr. Algirdo Statkevičiaus, suimtojo Lietuvių Helsinkio Grupės nario, knyga "Sofio-kratija arba geomoralės pagrindai" išversta į rusų kalbą. Rusų emigrantų žurnalas Posiev (1980, Nr. 6) praneša, kad vasario mėnesį KGB įvykdė kratą knygos vertėjos, rusės studentės Mandrik, bute. (E)

— Nauji Darbininko skaitytojai: J. V. Danyš, Ottawa, Ont., Canada, P. Indreika, Pacifica, Calif., F. Trunce, East Norwalk, Conn. Užsakę kitiem: V. Melinis, Hazlet, N.J. — R. Melinis, Piscataway, N.J. Sveikinam naujus skaitytojus ir dėkojam užsakytojam. Naujiem skaitytojam Darbininko prenumerata pirmiem metam tik 10 dol. Ataujinant — visiem 13 dol. metam.

WASHINGTON, D.C.

Jurgio Blekaičio poezijos vakaras ir jo knygos "Rudens ritmu" pristatymas bus spalio 4, šeštadienį, 8 v.v. latvių namuose, Rockville, Md. Apie poetą kalbės istorikas Vincas Trumpa. Rengia K. Donelaičio lituanistinės mokyklos tėvų komitetas. Kviečiami visi Washingtono ir Baltimorės lietuviai.

DR. JUOZAS STANKAITIS — DAUG ŽADANTIS GYDYTOJAS

Dr. Juozas Stankaitis, hartfordiečių Olgos ir dr. Alfonso Stankaičių sūnus, neseniai apsisprendė apsigyventi savo gimtajame mieste — Rochesterį, New Yorko valstijoje. Ten jis pradėjo pradžios mokyklą, ten ir pasiryžo pastoviau įsikurti, sėkmingai užbaigęs pasirošimus vidaus ligų specialybei.

Dr. Juozas Stankaitis 1972 baigė Bostono College su magna cum laude pasižymėjimu. Tuoju buvo priimtas į Connecticut universiteto medicinos mokyklą, kurią baigė 1976. Iš daugelio pasiūlymų reziduojančio gydytojo stažui atlikti jis pasirinko Rochesterio universiteto medicinos mokyklos Strong Memorial ligoninę. Atlikęs trejų metų stažavimą, pernai buvo pakviestas pasilikti vyresnioju reziduojančiu gydytoju vidaus ligų skyriuj. Netrukus jis išlaikė "American Board of Internal Medicine" egzaminus, įsigydamas vidaus ligų specialybės diplomą. Šių metų vasarą Rochesterio universiteto medicinos mokykla pakvietė dr. Juozą Stankaitį būti Strong Memorial ligoninės gydytoju ir vyresnioju instruktorium. Drauge jis pakviestas ir Genesee ligoninės vidaus ligų skyriaus kodirektorium. Be to, jis neseniai atidarė savo privačios praktikos kabinetą, esantį Genesee ligoninės patalpose.

Dr. Juozas Stankaitis, kiek

Dr. Juozas Stankaitis

laikas leidžia, dalyvauja ir lietuviškoj veikloj. Priklauso prie ateitininkų sendraugių kuopos, globoja moksleivius ateitininkus, dalyvauja tautinių šokių grupėj, yra L. K. Susivienijimo narys. Š. m. liepos 6 jis šoko tautinių šokių šventėj, kaip savo grupės narys.

Dr. Juozas Stankaičio pažįstami ir draugai, o jų skaičius labai didelis, nuoširdžiai linki šiam jaunam, bet jau suskubusiam pasižymėti gydytojui gražiausio pasisekimo.

d.j.

TALKA BALFUI

Balfo centro valdyba prašo visų lietuvių, kurie aukoja šalpai savo darbovietėse per Crusade of Mercy, Community Chest ar kitaip pavadintus amerikiečių šalpos fondus, savo aukas paskirti lietuvių šalpai Balfui.

Aukojant, galima įrašyti Balfu vardą angliskai — UNITED LITHUANIAN RELIEF FUND OF AMERICA, INC., — ant darbovietės išduotos kortelės (pledge card), ir tada darbovietė atskaito pažadėtą aukos sumą iš algos. Geriausias būdas būtų išrašyti vienkartinį čekį UNITED LITHUANIAN RELIEF

FUND OF AMERICA vardu, kuris skiriamas tiesiai Balfui.

Balfas, kaip šalpos ir pelno nesiekianti organizacija (charitable, not-for-profit organization), yra įrašytas Internal Revenue Service sąrašuose, ir aukos, skiriamos Balfui, yra pilnai nurašomos nuo pajamų mokesčių.

Jei būtų kokių klausimų šiuo reikalu, prašome kreiptis į Balfu centro įstaigą — 2558 W. 69th St., Chicago, Ill., 60629, tel. 312 776-7582.

Laikas viską atneša, laikas viską ir nusineša.

Platonas

KONGR. C. DODD PAS LIETUVIUS

Pas Hartfordo lietuvių rugsėjo 14 atvažiuo kongresmanas Christopher Dodd, kandidatas į JAV senatą iš Connecticut valstijos.

Jam atėjus į mišias, klebonas kun. Juozas Matutis numatytą pamokslą pasakė angliskai. Klebonas vaizdžiai pasakojo apie Šiluvos šventovės įkūrimą ir pabrėžė, kad ir dabar Lietuvoje žmonės plaukia į Šiluvą, nežinodami komunistinės valdžios trukdymų. Paminėjo, kad lietuvių švenčia 550 metų nuo Vytauto Didžiojo mirties. Vytautas Didysis, jau prieš tiek metų gyvuojančios Lietuvos valstybės valdovas, laukęs karaliaus karūnos iš Romos, nes anais laikais karalių karūnas šventindavo popiežius. Pastebėjęs, kad Amerikoje valdžia ir religija atskirtos, kun. Matutis pažymėjo, kad vis dėlto Vasario 16-osios proga JAV senate kalbama malda už laisvę ir už laisvą Lietuvą. Maždaug prieš 15 metų to paties kandidato Dodd a.a. tėvas, lietuvių draugas senatorius Thomas Dodd pakvietęs kun. Matutį sukalbėti Amerikos senate malda Vasario 16-osios proga.

Po mišių kongr. Dodd kartu su visais lietuviams nuėjo į salę po bažnyčią, kur žmonės susirenka pasižmonėti, kavos atsigeriti, knygų ir plokštelių įsigyti. Jis buvo pakviestas susirinkusiems pasakyti porą žodžių.

Kongr. Dodd pirmiausia padėjo klebonui už šiltą jo tėvo prisiminimą. Sakėsi taip pat nepamirštas, kad, kai jo tėvas buvo puolamas ir kaltinamas ir kai daug kas nuo jo nusisuko, lietu-

viai jam atsidėjo už jų reikalų rėmimą ir toliau reikė savo draugystę. Tokia ištikimybė jo tėvui buvusi didelė paguoda.

Ilgiausiai kalbėtojas sustojo prie žmogaus teisių svarbos. Minėjo savo paties kelionę į Rusiją, kur asmeniškai susidūrė su sunkumais, mėginant sekmdienį taksu nuvažiuoti į mišias. Jis dažnai sutinkas su tuo, ką jo tėvas sakydavęs: Ameriką įvertina tie, kurie vėliausiai į ją atvyko, nes gali palyginti laisvę su sąlygomis, iš kurių ištrūko. Sakėsi mėginąs pačs nuvykti į Madrido konferenciją, kur Sovietų Sąjunga turėtų būti pastatoma prieš savo Helsinkio susitarimų lauzymų įrodymus.

Kongr. Dodd minėjo ir 18 lietuvių demonstrantų reikalą, tačiau nukrypo į iraniečių demonstraciją, virtusią riaušėmis. Lietuvių demonstrantų teisiniai sunkumai vėliau buvo jam priminti pavienių žmonių. Taip pat buvo paskambinta jo štabui ir priminta, jog lietuviams tikisi, kad kongr. Dodd lietuvių bylos neužmirš.

Kongr. Dodd kalbėjo įdomiai, tačiau per ilgai. Jam kalbą baigus, laiko teliko tik "vienam klausimui".

Alfonas Dzikas, LB tarybos narys, taikliai suformulavo daugeliui rūpimą klausimą: "Dodd varžovas dėl senatoriaus vietos teigia, kad Dodd nelinkęs stiprinti Amerikos karinio pasiruošimo. Ar taip yra?"

Kongr. Dodd netgi truputį įsikarščio atsakydamas, kad per visus savo šešerius metus kongrese jis balsavo už kiekvieną,

be išimties, pasiūlymą skirti lėšų gynybos stiprinimui. Jis kalbėjęs prieš skyrimą lėšų vienam didžiuliam lėktuvnešiu, Nimetz, nes jam (ir daugeliui kitų) atrodė, kad kariškai išmingingiau turėti kelis, kad ir mažesnes apimties, lėktuvnešius. Tačiau, kai dauguma balsų pasisakė už vieną Nimetz ir vyko balsavimas, ar skirti lėšas Nimetz, Dodd balsavęs už lėšų skyrimą Nimetz lėktuvnešiu.

Kongr. Christopher Dodd atsilankymu pas lietuvius rūpinosi Regina Stankaitytė iš Wethersfield, narė lietuvių komiteto, kuris rūpinasi išrinkti kongr. Dodd į senatą. Susirinkime dalyvavo ir komiteto kopiramininkai dr. Mykolas Pakštys iš Niantic ir dr. Elona Vaišnienė iš New Haveno.

K.R.

NAUJA MOKSLO DAKTARĖ

Rugsėjo 4 Rutgers universitete Rūta Joana Strazdis-Reitz gavo daktaro laipsnį — Ph.D. — iš biologijos.

Rūta, iki šiol dirbusi Institute of Micro-Biology, nuo spalio mėnesio kartu su savo vyru persikelia dirbti į Princetono universitetą. Rūtos vyras gavo daktaro laipsnį prieš dvejus metus ir dirbo mokslinį darbą New Yorko universiteto Courant Institute of Mathematical and Computer Sciences.

Rūtos tėvai gyvena Rochester, N.Y. Anksčiau jie gyveno Richmond Hill, N.Y., ir Rūtos motina aktyviai dalyvavo rate lyje Kultūros Židiniui remti.

2422 WEST MARQUETTE ROAD
CHICAGO, ILLINOIS 60629
PHONE: 312 925-6897
U.S.A.

LIETUVIŲ FONDAS LITHUANIAN FOUNDATION

1980 rugpjūčio mėn. įnašai

Santrumpa: atm. įn. — atminimo įnašas. Suma, parašyta po pavardės, reiškia įnašų iš viso.

1x10.00 — Tiškuvienė, Agota \$20.00.
1 x 20.00 — Staniškis, Julius (miręs) ir Petronėlė \$1,020.00.
1 x 25.00 — Mironas, Irene \$75.00.
2 x 50.00 — Andriulis, Adolfas ir Viktorija \$450.00, Strolis, Vincas, atm. įn. \$170.00.
1 x 75.00 — Šlapelis, Povilas ir Stasė \$1,100.00.
10 x 100.00 — Ambrazevičienė, Sofija \$130.00, Banėnas, Amelija \$800.00, Karosas, Vytautas, atm. įn. \$100.00, LB Cape Codo apyl. \$100.00, Orvidas, Adolfas (miręs) ir Vaclava \$600.00, Rimavičius, Kostas, sav. kūrėjas, atm. įn. \$100.00, Tverijonas, Steponas, atm. įn. \$300.00, Šimukėnaitė, Bronė \$300.00.
1 x 120.00 — Kontautas, Petras, atm. įn. \$220.00.
1 x 150.00 — Svilas, Alfonsas (miręs) ir Birutė \$250.00.
1 x 200.00 — Giedraitienė-Putramentienė-Giegaitė, Marija, atm. įn. \$200.00.
1 x 250.00 — Tamulaitis, Stasys \$500.00.
1 x 441.86 — Klova, Roma-

nas Vincas, Atm. įn., Venecuela, \$441.86.

2 x 500.00 — Briedis, Juozas, dr. ir Kazimiera \$700.00, Laukaitis, Juozas Povilas atm. įn., V. Vokietija \$500.00.

1 x 572.00 — Šeštakas, Juozas ir Ona, atm. įn. \$1,020.00.

1 x 1,500.00 — Vembrė, Stasys J., kun., atm. įn. \$1,500.00.

Iš viso 25 nariai — \$5,463.86.

Rašydami testamentus, neužmirškite Lietuvių Fondo, įrašykite į testamentą numatytą sumą: "LITHUANIAN FOUNDATION, A NON-FOR-PROFIT, TAX EXEMPT, ILLINOIS CORPORATION, 2422 W. MARQUETTE ROAD, CHICAGO ILLINOIS 60629".

Lietuvių Fondas 1962-1980 rugsėjo 19:

1. Pagrindinio kapitalo bruto — \$1,957,860.

2. Pajamų — 964,402.

3. Per Pelno Skirstymo Komisiją, remiantis protokolais, lietuviškiems reikalams (švietimui, kultūrai, premijoms, stipendijoms ir moksliniams veikalams) paskirstę — 693,780.

Visi statykime Lietuvių Fondą, kad jis pasiektų 2 milijonus ir kasmet galėtų skirti lietuvių bei daugiau kaip 150 tūkstančių dol.

WATERBURY, CONN.

Bendruomeninė veikla

Vasaros atostogos praėjo. Waterburiečiai vėl grįžta prie visuomeninės bei kultūrinės veiklos.

Lietuvių Bendruomenės valdyba buvo susirinkusi posėdžio, kuriame apsvartė eilę šio sezono reikalų.

Įprasta tvarka pirmiausia susipažinta su krašto valdybos aplinkraščiais ir kitais laiškais. Pasirašyti laiški pagelbėti astuoniolikai Washingtono demonstrantų. Nutarta imtis skubios akcijos dėl keliamos bylos jauniui.

Bendruomenės mėnesio vajui praveisti pasidalinta krašto valdybos atsiųstais aukų lapais ir laiškais. Kaip ir kasmet, valdyba siuntinėja laiškus apylinkės nariams.

Apsvarstyta kasmet rengiama tautodailės paroda centrinėje miesto bibliotekoje. Ji bus atidaryta spalio 1 visam mėnesiui.

Metinio Bendruomenės vakaroneinei programai atlikti pakviesta jauna dainininkė Marytė Bizinkauskaitė iš Brocktono. Kaip įprasta, šis rengimas būna pirmasis po vasaros pertraukos, todėl jis laikomas vienu iš populiariausių. Visuomenė jam ruošiasi, kviečia svečius iš kitur, rezervuojasi stalus ir pasirūpina bilietais iš anksto. Vakarabalius visada rengiamas Šv. Juozapo mokyklos didžiojoje salėje, nes tai erdviausia ir gražiausia auditorija apylinkėje.

Spalio ir lapkričio mėnesiais kolonijoj numatoma visa eilė veiklos pasireiškimų. Be Bendruomenės planuojamų mokyklos ir klubo salėse kas savaitgalį numatomi įvairūs renginiai. Bendruomenės vedamame rengimų kalendorij, kuris yra išskabintas spaudos knygyne, yra sužymėti šie renginiai: Lietuvių klubo — meno paroda, linksma vakarai ir šokių vakarai, Moterų klubo tradicinis balius, parapijos metinė vakarienė, vyčių rajoninis suvažiavimas ir planuojamas linksma vakaris, ramovėnų šventė ir Balfo pietūs.

Naujai atremontuotos klubo patalpos yra gera vieta visokiems rengimams. Klubas seniai ruošėsi pagrindiniams patalpų remontui. Dabar čia jauku, švaru ir modernu.

vav

DANBURY, CONN.

Emilija ir Pijus Didžbaliai, prieš porą metų persikėlę iš Elizabeth, N.J., į Waterbury, Conn., rugsėjo 13 suruošė savo dukters Algutės ir žento Vyčio Virbickio dvidešimt metų vedybinio gyvenimo sukurti balių. Šauni puota įvyko dukters Algutės namuose, Danbury, Conn. Dalyvavo gausus būrys artimųjų ir draugų. Tėvai ir svečiai sveikino Algutę ir Vyčių su šampano taurėmis, dovanomis ir nuosirdžiais linkėjimais.

NEW LONDON, CONN.

Tautos šventė, vizitai

Tautos šventė čia paminėjome rugsėjo 14 Šv. Marijos bažnyčioje. Kun. Adolfas Klimanskis aukojo mišias lietuviškai ir po evangelijos tarė kelis žodžius apie kryžių žemę Lietuvą, iš kurios jis išvyko būdamas 11 metų. Po to į sakyklą pakvietė Stasį Miknių, kuris prasingai pakalbėjo apie rugsėjo 8-tosios, kaip Tautos šventės, Vytauto Didžiojo vainikavimo dienos, reikšmę. Giedojome lietuviškas giesmes. Susirinkome tik 20. Dalyvavo ir du amerikiečiai, susidomėję Lietuva, jos papročiais ir kalba, ir J. Švedas iš New Jersey, o taip pat rūpestingosios LB apyl. valdybos vicepirmininkės L. Pilfenė ir I. Vildžienė. Po mišių bažnyčios salėj pasikalbėjome ir važiavome mūsų ponų atsivežtais kepiniais ir kava.

Kitos lietuviškos mišios to pat bažnyčioje bus gruodžio 7, sekmadienį, 2:30 val.

Praėjusią vasarą mūsų apylinkėje gimines bei pažįstamus lankė: Valdemaras Stanaitis iš Texas, El. ir A. Pristernikai iš New Jersey, J. ir A. Aidukai iš Floridos, Kanados LB pirm. J.R. Simanavičius iš Toronto, V. Stanaitis lankė savo motiną Dorą U. Stanaitienę ir seserį Birutę Hlavą su vyru Aleksandru, kurie ta proga surengė vaišes-gegužinę ir prikvietė nemažą būrį apylinkės lietuvių. Dalyvavo ir brolis B. Stanaitis su draugais iš New Jersey.

Dora Urtė Stanaitienė, Patersono, N.J., LB buv. pirm. a.a. Stasio Stanaičio žmona, spalio 18 sulauks 80 metų amžiaus. Jos dukterė Birutė su žentu rengia jai staigmeną — vaišes restorane. Juodu ką tik grįžo iš Vienos, Austrijos, kur lankė dukters šeimą.

Jurg. Ežer.

DOVANAS JAI AR JAM.
MEDALIJONAS — sidabrinė Vytis juodo onyksio fone — \$35
RETEŽELIS — sunkus, sidabrinis, 24" — \$25 (yra įvairių kitokių)
VYRIŠKAS ŽIEDAS SU VYTIM — Sidabrinis \$35 auksinis — brangiau
DALIA AŽUOLIENĖ — Tel. (212) 238-0128
Rašyti: c/o Darbininkas, 341 Highland Blvd. Brooklyn, N.Y. 11207

LORENCE CONTRACTING CO., INC.

Antanas ir Edvardas Lorence atlieka įvairiausių namų įrengimo, patobulinimo ir pataisymo darbus. Įrengiamos modernios Hollywood stiliaus virtuvės, vonios kambariai, atliekami staliaus darbai, namas aplojamas aliuminijaus plokštėmis, taisomi stogai, atliekami dažymo darbai, įdedami aliuminijaus langai, sutvarkomas šildymas ir kiti kanalizacijos įrengimai, įrengiamas rūsys, atliekami cemento darbai ir kitokie patarnavimai. Adresas: 84-52 86th Ave., Woodhaven, N.Y., 11421. Telefonas 212 849-2731 arba 441-2489. Kalbama angliskai, lenkiškai ir ukrainietiškai.

ATIDARYTAS NAUJAS DANTŲ GYDYMO CENTRAS

Dr. Donatas Aleksandravičius, Vedėjas

VISA MASTERCHARGE

METRO DENTAL SERVICE, P.C.

116-06 Myrtle Avenue
Richmond Hill, N.Y. 11418

Prieinamos kainos, modernūs įrengimai, patogus privažiavimas Jamaica ir Myrtle Ave. autobusais, atidarytas kasdien vakarais ir šeštadieniais.

SKAMBINTI: (212) 441-0909

Susitarti dėl laiko ir pasitikrinti kainas

Teisiniai patarimai

VARGINAMI TAUPYTOJAI

Federal Savings and Loan Insurance Corporation (FSLIC), federalinės valdžios agentūra, padarė įstatų pataisymus, kurie paliečia bankus bei taupymo ir skolinimo bendroves visoj Amerikoje.

FSLIC sujaukė pasitikėjimą tarp depozitoriaus ir banko. Mano nuomone, pataisai nėra taip svarbios, bet neaiškios. Jei šiandien nori įdėti į banką pinigų, pagal Washingtono biurokatiškas pataisais depozitorių gali labai išgąsdinti 10 puslapių komentarai.

Pavyzdžiui, jei Petras nori investuoti \$10,000 su FSLIC pataisomis, jis turi kreiptis į advokatą, kad pastarasis jam išaiškintų tų pataisų nuostatus, nes visiem šie nuostatai yra nesuprantami. Būtent:

1. Sumažintas pranešimų laikas nuo 10 dienų iki 7 dienų.

2. Pasibaigus taupymo laikui, bankai raštu turėjo atsiklausti taupytoją, ar jis nori atnaujinti terminą, ar išimti pinigus. Naujas patvarkymas tai panaikino.

3. Petras įdėda \$10,000 dol. šešiem mėnesiam. Kai tas terminas pasibaigs, tuo pačiu laiku pasibaigia 7 dienų įspėjimo laikotarpis. Bankas turi teisę automatiškai tą indėlį atnaujinti tokiu pat terminu tos dienos procentu. Jei Petras neapsižiūrėtų ir nepraneštų bankui po termino ir 7 dienų, pagal veikiančią pataisą jis gautų 3 mėn. pabaudą (penalty).

4. Jei Petras įdėjo pinigų po 1980 liepos 2, nauji nuostatai jį taip pat paliestų. Jei Petras įdėtų \$10,000 metam ar daugiau, po savaitės ar mėnesio ar daugiau sąlygos jį priverstų atsiimti santaupas, jis būtų nubaustas šešių mėnesių nuosimčių bauda ir dar geroka dalimi iš pagrindinės (principal) sumos.

Manau, kad šis trumpas mano paaiškinimas nepatenkins Petro ir kitų taupytojų. Bet mano pa-

aiškinimas nereikalauja turėti 10 lapų komentarų, sumaišančių taupytojų supratimą.

Mano klientai ir pažįstami, gavę neaiškius FSLIC raštus iš bankų, kreipėsi į mane, prašydami paaiškinimų. Aš asmeniškai kreipiausi į FSLIC centrą Chicagoje, iš kur gavau anksčiau minėtus paaiškinimus. Kai pradėjau studijuoti tas FSLIC pataisais, buvau nustebintas. Kečiose vietose yra pažymėta, kad duota 5 advokatai neaiškumam išaiškinti. Iš jų keli gyvena Washingtone, D.C.

Mano patarimas lietuviams taupytojams: nesusipratimam tarp banko ir depozitoriaus išvengti reikėtų paimti raštiškus paaiškinimus. Jei būtų kas neaišku, kreiptis į savo šeimos advokatą.

Jei šis FSLIC institucija turėjo samdyti pustuzinį advokatų pagaminti šiem neaiškiems nuostatom, tai aš manau, kad bet kuriam depozitoriui nebūtų gėda kreiptis į savo advokatą.

Lietuviams depozitorium patariama kreiptis į lietuvių bankus bei taupymo bendroves, kad jie paaiškintų šiuos FSLIC nuostatus. Atrodo, kad Washingtono, D.C., biurokratija nesigaili popieriaus; tai mokesčių mokėtojams per metus kainuoja 15 milijonų dolerių. Tokiame dideliame skaičiuje pasitaiko ir klaidų.

Adv. Charles P. Kal

Merkelis Giedraitis, tai naujoji knyga apie žymų lietuvių ir jo nuostabių laikus. Gaunama pas lietuviškų knygų platintojus ir tiesiai iš leidyklos: Amberland Publishing Co., 1813 Larchwood Ave., Troy, Mich. 48084. Gaunama ir Darbininko administracijos, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. Kaina 7 dol., kietais viršeliais 11 dol.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gerai pažįstama firma, kuri per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DOVANAS - SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, UKRAINĄ ir t.t.

GAVEJAS NIEKO NEMOKA. TŪKSTANČIAI KLIENTŲ PATENKINTI. VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI. GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prieinamomis kainomis.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

488 Madison Avenue (tarp 51 ir 52 g-vės)
Floor 21st New York, N.Y. 10022
Tel. (212) 758-1150-1

SKYRIAI:

Apple-Valley, Min. 55124	7626 W. 150 St.	612 432-7083
New York, N.Y. 10003	45 Second Avenue	AL 4-5456
New York, N.Y. 10011	135 W. 14th Street	CH 3-2583
So. Boston, Mass. 02127	389 West Broadway	268-0668
Bridgeport, Conn. 06610	1880 Seaview Ave.	203 367-2883
Chicago, Ill. 60622	2222 West Chicago Ave.	BR 8-6966
Chicago, Ill. 60629	2501 West 69 St.	WA 5-2737
Cleveland, Ohio 44134	6089 State Road	884-1738
Irvington, N.J. 07111	1082 Springfield Ave.	374-6446
Grand Rapids, Mich. 49504	636-38 Bridge St. N.W.	GL 8-2256
Hackensack, N.J. 07601	112 Main St.	201 342-9110
Hartford, Conn. 06106	518 Park St.	246-9473
Lakewood, N.J. 08701	241 Fourth Street	FO 3-8589
Los Angeles, Calif. 90022	960 S. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
New Haven, Conn. 06511	1329 Boulevard	LO 2-1446
Newark, N.J. 07106	698 Sanford Avenue	373-8783
Philadelphia, Pa. 19122	1214 N. 5th St.	PO 3-4818
Philadelphia, Pa. 19141	4925 Old York Rd.	GL 5-9586
Pittsburgh, Pa. 15203	1307 E. Carson Street	HU 1-2750
Waterbury, Conn. 06710	555 Cook St.	756-1668
Fort Wayne, Ind. 46808	1807 Beineke Rd.	432-5402
Worcester, Mass. 01610	144 Millbury Street	SW 8-2868
Youngstown, Ohio 44503	309 W. Federal Street	RI 3-0440

Dail. Juozo Bagdono parodoje publika klausosi jo kalbos. Paroda buvo rugsėjo 13-14 Kultūros Židiny. Nuotr. L. Tamošaičio

DAIL. J. BAGDONO PARODOJE

Dail. Juozo Bagdono paroda vyko rugsėjo 13-14 Kultūros Židinyje. Ja pradėtas šio rudens veiklos sezonas.

Tai buvo septintoji jo paroda New Yorke. Iš jų tik viena buvo tematinė, skirta Lietuvos laisvės partizanams, o visos kitos — abstraktinės. Visose parodose dominavo didelės drobės, šioje — vidutinės, dauguma mažesnio formato. Tai buvo nauja jo tapyboje. Parodoje dominavo aliejaus, nors buvo ir pastelijų, ir temperų, ir kolažų.

Apžvelgę parodą, matome, kad dailininkas ir toliau tęsia savo kūrybos tradicijas, toliau plėtoja savo kūrybos pasaulį.

Kas jam būdinga?

Anksčiau jis buvo impresionistas, realistas, bet štai, laikui bėgant, pasidarė abstrakto dailininkas. Ir kaip tai nutiko?

Kolumbijoje būdamas, jis kūrė nemažai keramikos. Bedėdamas glazūrą ant savo keramikos kūrinų, jis atkreipė dėmesį į spalvas, kaip jos karštos juda, liejasi. Panoro tai perkelti į drobę, į aliejinius dažus, ieškoti judesio, spalvinių kontrastų.

Taip jis susikūrė naują stilių, kur viskas juda erdvėje. Dažniausiai šviesiame fone sukasi įvairios formos (mėlyna, ruda),

atrodo lyg ugnikalnio išmesti akmenys sukasi. Taip jo abstraktas gavo vardą — kosminis ekspresionizmas.

Derindamas šiltus, šaltus tonus, judančias formas, jis sugebėjo sukurti didybės iliuziją, kosminę dinamiką ir jėgą. Juda dideli pasauliai aplink, ką tik išsiveržus ugnikalniams. Kad tas įspūdis būtų dar didesnis, jis griežėsi didelių formatų.

Bet didelio formato paveikslai sunkūs kilnoti, eksponuoti. Ir kur pagaliau jį dėti po parodos? Taip jis sąmoningai paveikslų dydį sumažino, palikdamas ištikimas tiems savo abstrakcinio meno principams.

Dėdamas dažą ant drobės, jis ieško faktūrinio įvairumo, kad spalva padengtas plotas nebūtų nuobodus. Dažą deda storai, deda teptuku, peiliu, o kartais į dažą įmaišo smėlį, tada jau gausi lyg reljefas.

Šioj parodoj jis parodė dar naują techniką. Nuo paletės jis surenka dažus ir juos išsaugoja naujam paveikslui. Kai tų dažų turi didesnį kiekį, jis ir deda juos ant drobės. Pirma pakloja dažą, dažniausiai skirtingo tono, o ant jo gabaliukais užklijuoja tą išsaugotą seną dažą.

Tos jo drobės jau nebeturi

kosminės dinamikos, gilumos, jos turi tik virpuliuojantį reljefą ir atrodo kaip iš įvairių nelygių akmenukų sukrauta mozaika.

Paieškojo ir naujo parodos apipavidalinimo. Pasinaudojo vestibuliu, ten sukabino didesnio formato paveikslus. Tai suteikė iškilmingumo visai parodai. Salėje apstatė langus ir šaldymo aparatus, apstatė trim sukalto lentom, kurios sudarė keturkampį. Ir priešingoje sienoje pastatė tokį keturkampį, uždangstė duris, traukiamąjį sieną padengė lentom, taip susidarė parodai reikalingą plotą. Iškabino 51 paveikslą. O tai yra labai daug šioje mažojoje salėje.

Atidarymas

Šeštadienio vakarą, rugsėjo 13, į atidarymą atsilankė apie šimtinė svečių. Truputį buvo šiloka, bet žmonės kantriai išlausė ir atidarymo ir parodą apžiūrėjo.

Pradėjo Moterų Vieniybės pirmininkė Elena Andriušienė, visus pasveikindama ir pakviėdama kalbėti patį dailininką.

Norėdamas išvengti, kad nebūtų kalbama apie jį, dabar jis pats kalbėjo ne apie save, bet apie lietuvių dailės raidą. Pradėjo nuo seniausių laikų ir atvedė iki dabar. Plačiau ryškino Kauno Meno Mokyklos laikus, jaunųjų dailininkų veiklą. Kalba užsitęsė apie 25 minutes.

Pabaigoje pirmininkė E. Andriušienė linksmu žodžiu užsklendė atidarymą ir pakvietė visus vaišius. Visi buvo pavaišinti šaltu vynu, kava ir pyragaičiais.

Paroda uždaryta sekmadienį, rugsėjo 14, vakare, susirinkus rengėjams, dailininko bičiuliams. Pasidžiaugta darbu ir paroda. Parduota 6 paveikslai. (p.j.)

BOSTONO ŽINIOS

Ypatingas Laisvės Varpo koncertas

Spalio 5, šį sekmadienį, įvyks Laisvės Varpo rudens koncertas. Koncerto programą atliks iškilioji solistė Gina Čapkauskienė ir jaunas pianistas-kompozitorius Vytautas Bakšys. Solistė Gina Čapkauskienė daug kam yra girdėta. Su koncertais ji yra aplankiusi Kanados, Amerikos, Australijos, Europos lietuvių kolonijas. Daug kartų ji dainavo lietuvių operoj Chicagoj. Pianistas Vytautas Bakšys yra labai jaunas, bet amerikiečių tarpe jau išgarsėjęs. Jam skiriamos stipendijos, jis kviečiamas su įvairiais orkestrais koncertuoti ir

kitose valstijose. Šie mūsų menininkai atliks meninę programą. Antroj šio renginio daly bus pagerbtas ir pats Laisvės Varpo steigėjas ir vedėjas vilnietis advokatas Petras Viščinis už jo labai gerai paruošiamą ir vedamą lietuvių radijo valandėlę. Kaip žinome, jis jau yra laimėjęs premijas ir seniau. Paskutinioji premija jam yra paskirta už Vilniaus universiteto minėjimo 400 metų sukakties programą. Šią premiją įteiks atvykusi iš Clevelando Lietuvių Bendruomenės Kultūros Tarybos pirmininkė Ingrida Bublėnė.

Po visos programos vyks vaišės.

Šią vasarą Laisvės Varpas išgyveno krizę. Radio stotis, iš kurios ši programa buvo perduodama, atsakė laiką visom svetimom kalbom radio valandėlėm, tuo pačiu ir Laisvės Varpui. Tačiau vedėjas Petras Viščinis su rado kitą stotį ir dar galinges-

nę iš Cambridge banga 740. Dabar Laivės Varpas perduodamas sekmadieniais iš Cambridge banga 740 nuo 11:30 val. iki 12:10 val., ir nuo 12:10 iki 1:00 val. iš Brocktono banga 1460.

Laisvės Varpo išlaikymas yra visų lietuvių reikalas. Ir šis renginys turi du tikslus: parama Laisvės Varpui ir ieškojimas bei išskėlimas mūsų naujų talentų.

Kadangi programos atlikime yra jaunimo atstovas muzikas Vytautas Bakšys, tad būtų tikrai gražu, kad ne tik ne tik vyresnieji, bet ir jaunimas atitytų pasidžiaugti jų kartos talentu.

Susitiksim su Vladu Šakaliu

Spalio 10, penktadienį, 7:30 val. Tautinės S-gos namuose, 484 E. 4-ji gatvė, S. Bostone, susitiksim su Vladu Šakaliu, kuris taip vargingais keliais pėsčias per Suomiją ir Švediją keliavo iš okupuotos Lietuvos. Dabar jis yra Amerikoje, o spalio 10 jis bus Bostone. Kultūrinių Subatvakarių jis yra pakviestas susitikti su Bostono ir apylinkių lietuviams. Tad neužmirškime datos.

Bostono parengimų kalendorius

Martyno Jankaus šauliai ruošia banketą spalio 4, šeštadienį, 6:30 val. vak. Sandaros salė, 30 Interval St., Brocktone. Laisvės Varpo radijo rudens koncertas įvyks spalio 5, Lietuvių Piliiečių dr-jos salė, So. Bostone.

Antras Kaimas iš Chicagos atvyksta į Bostoną spalio 18. Spektaklį Lietuvių Piliiečių dr-jos III aukšto salė rengia Bostono skautija.

Lietuvių diena vyks spalio 26 So. Bostono Lietuvių Piliiečių dr-jos salė. Bus suvaidintas A. Gustaičio "Sekminių vainikas". Bus šokiai ir vaišės. Rengia LB Bostono apygarda.

Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų S-gos Bostono skyriaus 30 m. sukakties balius vyks lapkričio 1, 7 v.v. Chateau de Ville restorane, Randolph, Mass.

Lietuvos kariuomenės atkūrimo minėjimas įvyks lapkričio 23 Lietuvių Piliiečių dr-jos salė, So. Bostone.

Naujosios Anglijos Šaulių rinktinės suvažiavimas įvyks lapkričio 29, šeštadienį, Lietuvių Piliiečių dr-jos trečio aukšto salė, So. Bostone.

LAISVĖS VARPAS Sekmadieniais 11:30-12:10 val. 740 banga iš WCAS 12:10-1:00 val. 1460 banga iš WBET Vedėjas Petras Viščinis 173 Arthur St., Brockton, MA 02402 Telef. (617) 586-7209

BOSTON, MASS. — WLYN 1360 bangos sekm. nuo 1 iki 1:30 val. Veda S. ir V. Minkai, 502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127. Telef. 268-0489. Parduodamas Darbininkas. Didelis lietuviškų knygų pasirinkimas.

BROCKTON, MASS.

Ateities renginiai

Martyno Jankaus šaulių kuopos pobūvis įvyks spalio 4, šeštadienį, 6:30 val. vak. Sandaros salė, 30 Interval St., Brocktone. Bus puiki vakarienė, šokiai, laimės šuliniai.

Laisvės Varpo koncertas įvyks spalio 5, sekmadienį, 3 val. popiet So. Bostono L. Piliiečių dr-jos salė. Programą atliks iškilioji solistė Gina Čapkauskienė iš Montrealio ir jaunas pianistas Vytautas Bakšys iš Dorchesterio. Bus loterija ir kitos linksmybės su vaišėmis.

BALFO VAJUS

Nuo 1945 metų Balfas šelpė ir tebešelpia nelaimėn bei skurdan patekusius mūsų brolius ir seseris. Šiam šalpos drabužiui nesimato pabaigos, nes šelpiamųjų skaičius ne mažėja, bet didėja. Iš įvairių kraštų į Balfą centrą ateina tūkstančiai prašymų, kurie reikalingi skubios pagalbos. Balfas stengiasi tuos prašymus patenkinti. Kad nepritrūktų šalpų pinigų, kasmet pravedamas rudens piniginis vėjus Balfos kasa papildyti.

Aukų rinkimo vėjus New Yorke ir jo apylinkėse pradėdamas spalio 11. Šiam gailestingam darbui, Broli ir Sese, nepagailėk didesnės aukos. Jūsų auka sutelks ne tik materialinę, bet ir moralinę paramą broliams ir sesėm lietuviams, esantiems Sibiro taigose, pavergtoj Lietuvoj ir kituose kraštuose. Balfas daugiau sušelpa jei mes gausiomis aukomis prisidėsime prie šio kilnaus darbo. Todėl tenelieka Didžiajam New Yorke, nei vieno lietuvi, kuris neatiduotų savo aukos Balfui. Didelės ar mažos aukos padeda mūsų tautiečiam kovoti su vargo slibinu.

Aukus siųskite skyriaus izdininkui šiuo adresu: Vladas Jasinskas, 85-75 87 St., Woodhaven, N.Y. 11421. Jas galėsite nurašyti nuo mokesčių.

Už aukas iš anksto nuoširdžiai dėkoja Balfos 100 skyriaus valdyba.

Choro veikla

Po vasaros atostogų Šv. Kazimiero lietuvių parapijos choras šių metų sezoną atidarė rugpiūčio 17 Saulėgraužų gatvėj, Holbruke. Choro vadovas komp. J. Gaidelis su žmona Alicija visus choristus pakvietė į savo sodybą.

Choro repeticijos vyksta penktadienių vakarais 7:30 val. Į parapijos salę choristai suvažiuoja ne vien iš Brocktono, bet ir iš plačios apylinkės. Sekmadieniais choras gieda 10 val. lietuviškų mišių metu. Tenka apgailestauti, kad vietos lietuviu nebeįpildo Šv. Kazimiero bažnyčios šių lietuviškų pamaldų metu, bet sekmadieninę pareigą atlikti pasirenka kitur ar kitaip.

Rugsėjo 1 choras su soliste Maryte Bizinkauskaite giedojo Nukryžiuotojo Jėzaus vienuolyno koplyčioj, Šiluvos atlaidų procesijoje ir koncelebruotų mišių metu.

E. Ribokienė

A.A. BRONEI VALIUKIENEI

Lietuvoje mirus, jos dukrai Alei Santvarienei reiškiamė nuoširdžiausią užuojautą ir kartu liūdime.

Sofija ir Henrikas Kačinskai

JANINAI GERDVILIENEI,

mirus jos motinai Lietuvoje, giliai užuojautą reiškia

Maironio lituanistinės mokyklos mokytojai ir tėvų komitetas

A.A.

VERONIKAI PETRUŠKEVIČIENEI

mirus Lietuvoje, dukteriai J. GERDVILIENEI reiškiamė giliai užuojautą.

L.A.K. BINGO GRUPĖ

A.A.

DR. ALFONSUI MARTUI-MARTUSEVIČIUI,

mūsų mielam bičiuliui, mirus, jo žmonai Kotrynai, dukrai Dalytei ir kitiems artimiesiems reiškiamė giliai užuojautą

Jonas ir Valerija Šleikiai ir šeima

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B. S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N.Y. 11421
WE DELIVER
296-4130

PADĖKA

1980 m. rugpiūčio 31 d. vakarą, sulaukusi 84 m. amžiaus, mirė brangi pusseserė, teta

A.A.

JOSEPHINA AUGUTIENĖ.

Jos netekę, reiškiamė giliai padėką visiems atsilankiusiems į šermenis, dalyvavimą gedulingose pamaldose ir palydėjimą į amžino poilsio vietą.

Taip pat dėkojame visiem už užprašytas šv. Mišias. Ypatingą padėką reiškiamė klebonui kun. Jonui Pakalniškiui, Tėv. Klemensui Žalaliui, OFM, ir kun. Ladui Budreckui už koncelebracinių Mišių aukojimą.

Mes esame dėkingi klebonui kun. J. Pakalniškiui ir visiems, kurie palydėjo velionę į Šv. Jono kapines, kur ji ir buvo palaidota šalia jos vyro Juozo ir motinos.

Nuoširdžiai dėkojame Albert J. Balton už taip jautrų, nuoširdų patarnavimą jo vadovaujamoje šermeninėje (Matthew Ballas Funeral Home, 660 Grand St., Brooklyn, N.Y.), bažnyčioje ir kapinėse.

Liūdinti pusseserė
Antanina Grajauskas,
vyras Juozas, seserėnai
Ronaldas ir Arvydas

BANK-BY-MAIL

Postage paid both ways

Fast, convenient, private, safe, free!

That's what BANKING-BY-MAIL is

Greitai, prieinamai, privačiai, saugiai, nemokamai. Tai taupymas paštu So. Boston Savings

Bank būdu. Ar jums reikia pinigų padėti į banką ar juos atsiimti, tai galite atlikti namie bet kuriuo laiku. Jūsų siuntą gavęs, bankas tuoj įtraukia sumą į sąskaitą. Prisideda ir užtikrinimas, kad jūsų pinigai pelno aukščiausias procentus, leidžiamus įstatymų.

Del lengvo taupymo būdo per paštą skambinkit Mr. Donahue 268-2500 arba rašykit paduotais adresais.

MAIN OFFICE 460 West Broadway South Boston 9 AM to 3:30 PM Monday thru Friday Saturday 10 AM to 1 PM 268-2500

NEPONSET CIRCLE OFFICE 740 Gallivan Blvd. 8:30 AM to 3:30 PM Mon., Tues., Wed. & Fri. Thurs. 8:30 AM to 7:30 PM Saturday 8:30 AM to 12 Noon

ALFRED W. ARCHIBALD PRESIDENT

South Boston Savings Bank
"ALWAYS THE LEADER"

DARBININKAS

Redakcija ..... (212) 827-1352
 Administr. .... (212) 827-1351
 Spaustuvė ..... (212) 827-1350
 Vienuolynas .. (212) 235-5962
 K. Ž. salė ..... (212) 827-9645

341 HIGHLAND BLVD.
 BROOKLYN, N.Y. 11207

Šį savaitgalį Kultūros Židiny: spalio 4, šeštadienį, dail. Ringailės Zotovienės paroda mažojoje salėje (paroda tęsiasi ir sekmadienį), skautam remti komiteto balius didžiojoje salėje; spalio 4, sekmadienį, Putnamo seselių rėmėjų koncertas, dainuoja solistė Roma Mastienė.

Jaunimo mišios Kultūros Židiny vyks spalio 5, sekmadienį, 11 val. Vaisėmis rūpinasi ateitininkai.

Putnamo seselių rėmėjų koncertas bus spalio 5, sekmadienį Kultūros Židinio didžiojoje salėje. Dainuoja solistė Roma Mastienė iš Chicagos.

Sporto treniruotės lietuviškam jaunimui jau prasidėjo Kultūros Židinio salėje. Treniruotes organizuoja ir praveda N.Y. Lietuvių Atletų Klubas. Keturias dienas per savaitę nuo 7 iki 9 val. vakaro vyksta krepšinio, tinklinio ir stalo teniso pamokos. Planuojama suorganizuoti ir futbolo (Soccer) pamokas. Tėvai kviečiami atvežti vaikus vakarais į K. Židinį sportiniam lavinimui. Priimami berniukai ir mergaitės nuo 8 iki 16 m. amžiaus.

Liet. Kultūros Fondo metinis susirinkimas bus spalio 11, šeštadienį, 9 v.r. Kultūros Židinyje. Šis Fondas rūpinasi Kultūros Židinio išlaikymu.

Studentai ateitininkai savo metinę veiklą pradeda susirinkimu, kuris bus spalio 3 šį penktadienį, 7:30 v.v. pas ponus Janušus, 101-55 107 Street, Ozone Park, N.Y. kviečiame visus studentus atsilankyti.

New Yorko skaučių "Birutės" draugovės sesės turės iškylą spalio 11 į New Yorko istorinį Chinatown. Bus aplankytas šis kiniečių rajonas, jame esą muziejai ir budistų šventyklos. Sesės išvažiuos tuoj po šeštadieninės mokyklos pamokų (vietoj sueigti). Kas galėtų iš tėvų važiuoti automobiliais, prašomi pranešti s. Giedrei Stankūnienėi. Yra automobiliams pastatyti vietos (parking lots).

A. a. Jono Narvydo atminimui Liet. Atgimimo Sąjūdžio New Yorko skyrius ir Liudas Tamošaitis Tautos Fondui paaukojo po 10 dol.

Kursuose moksleiviams ateitininkam Putname kalbės šie prelegentai: kun. Stasys Yla, Jūra Viesulienė, L. Kulbienė, Eligijus Sužiedelis. Bus pristatoma medžiaga iš Ateitininkų Vadovo. Moksleiviai prašomi šia knygą atsivežti drauge su knygele užrašam.

MONY — Dr. M. Siemoneit, lietuvis, draudžia sveikata, nedarbingumą, pensijas, gyvybę. (N.Y., N.J. ir Conn.) Apsidrausdami pas jį, sutaupysit 30%-50% premijos mokėjimą. Draudimo įvairios grupės, kurias galite pasirinkti. Skambinti dieną: 201 964-3500. Vak., savaitgaliais: 201 654-3756.

Vladas Šakalys dar tik prieš mėnesį sėkmingai pasitraukė iš Sovietų Sąjungos, atlikdamas baugią ir varginančią kelionę, kol pasiekė Švediją. Prieš porą savaitių atvyko Amerikon. Spalio 11, šeštadienį, jis bus Kultūros Židinyje, didžiojoje salėje, kur jam rengiamas sutikimas ir susipažinimas. Rengia LB New Yorko apygardos valdyba. Jis kalbės apie dabartinę Lietuvą, apie savo kelionę, atsakys į klausimus.

Lietuvoj, Kaune, rugsėjo 23 mirė Veronika Griškaitė — Petruškevičienė, Janinos Gerdvilienės motina. Prieš 3 metus ji buvo paralyžiaus ištikta ir gydoma sūnaus dr. Juozo ir dukters Antaninos priežiūroje. Veronika Petruškevičienė paliko vyrą Juozą, sūnų Juozą, dukras: Janiną ir Antaniną ir septynis anūkus, iš kurių Amerikoj yra du: Visvaldas ir Violeta.

Bronys Raila, rašytojas ir publicistas, paskutiniaisiais metais turėjo progos kalbėti per Laisvės radiją — Radio Liberty į Lietuvą. Kalbos lieti aktualius gyvenimo klausimus. Tos visos kalbos išleistos atskira knyga "Vai vos juosta". Knygos pristatymas rengiamas spalio 10, penktadienį, 8 v.v. Kultūros Židinio mažojoje salėje. Atvyksta pats autorius ir kalbės aktualiais klausimais. Iš juostos bus padeonstruotos dvi jo kalbos. Gi apie pačią knygą kalbės poetas Stasys Santvaras. Rengia Vaisių ganto Kultūros Klubas.

Dr. Alfonsas Martus-Martusevičius, gyvenęs Clevelande, mirė rugsėjo 27. Liko žmona Kotryna, dukra Dalytė ir žmonos motina. Anksčiau jie visi gyveno Brooklyne.

Jaunučių, jaunių ir vyr. moksleivių ateitininkų susirinkimai įvyks spalio 5, šį sekmadienį, tuoj po jaunimo mišių Kultūros Židinyje. Tėveliai kviečiami savo jaunimą atvežti ir užregistruoti šių metų veiklai.

Prof. Kazio Būgos, žymaus kalbininko, 100 metų gimimo sukaktis minima spalio 12, sekmadienį, 4 v. popiet Kultūros Židinio mažojoje salėje. Kalbės dr. Antanas Klimas, Rochesterio universiteto profesorius, taip pat kalbininkas. Minėjimą rengia Liet. Kat. Mokslo Akademijos New Yorko židinyje. Įeinant aukojama minėjimo išlaidoms dengti.

Namų šildymo ir kanalizacijos reikalais (Heating installation and repairs, plumbing), norint pakeisti alyvos šildymą į gazo sistemą ir pan., galima kreiptis į Antaną Škėrį, Jr. Telef. 212 847-5642.

Ieškomas trijų kambarių ir virtuvės butas Woodhavene. Ieško vienas suaugęs žmogus. Skambinti į Darbininko redakciją.

Solistė Roma Mastienė dainuoja Putnamo seselių rėmėjų koncerte, kuris bus spalio 5, šį sekmadienį, Kultūros Židinyje. Pradžia 4 v. popiet.

Lietuvos Atsiminimų radijas, kuriam vadovauja prof. dr. Jokūbas Stukas, ruošiasi minėti 40-ties metų gyvavimo sukaktį 1981 gegužės 16-17. Šeštadienio vakarą Kultūros Židinio didžiojoje salėje. Brooklyne vokalinis vienetas Vaiva iš Chicagos atliks programą iš populiarių muzikinių veikalų. Šiam studentiško jaunimo ansambliui vadovauja muz. Faustas Strolia. Po koncerto bus balius. Sekmadienį Švč. Trejybės lietuvių parapijos bažnyčioj, Newark, N.J., bus aukojamos koncelebracinės mišios už gyvus ir mirusius Lietuvos Atsiminimų radijo geradarius. Po mišių parapijos salėje bus banketas su menine programa.

Aušros Vartų parapijos administratorius kun. John Bida ir parapijos sukaktuvinis komitetas kviečia parapičius ir draugus gausiai dalyvauti parapijos 75 metų sukaktuvių šventėje spalio 19. Mišios 11 val. ryto. 1 v. p. pietūs su trumpa programa. Auka 15 dol. Apie dalyvavimą pranešti prieš spalio 12.

Putnamo seselių Naujosios Anglijos rėmėjų suvažiavimas rengiamas lapkričio 2, Vilinių dienų. Mišios—11 val., pietūs su menine dalimi — 12 val., 3 val. lankomi kapai ir koplyčioje giedami mišparai.

Moksleivių ateitininkų kursai įvyks spalio 10-13 (Columbus Day savaitgalį) Putname, Conn. Kursų programą koordinuoja kun. Stasys Yla. Apie ateitininkų istoriją kalbės prof. Simas Sužiedelis, apie aplinką ir jos veikimą į mūsų formavimąsi kalbės Jūra Viesulienė. Bus kitų pasikaitų ir vakarinių programų. Į kursus priimami aštunto skyriaus mokiniai, gimnazistai ir pirmų metų studentai. Dėl registracijos ir informacijos skambinkite J. Viesulienėi (215 885-3122), R. Razgaitienei (516 671-7975), Ses. M. Bareikaitei (203 928-3135) ar P. J. Tutinui (212 647-1406).

Woodhavene išnuomojamas gražus butas iš 3 kambarių. Pagaudaujama vienas ar du asmenys. Tel. 296-2527.

New Yorko pirmoji ekskursija į Atlantic City organizuojama spalio 17, penktadienį. Autobusas nuo M. Šalinskienės ir Kultūros Židinio išeis 8 v.r., grįžta tos pačios dienos vakarą 9 val. Kelionė, įskaitant ir du valgius, yra tik 10 dol. Registruotis pas M. Šalinskiene, 296-2244; arba kelionių agentūroje Vytis, 769-3300.

Vladas Šakalys, nesenai atbėgęs iš Lietuvos disidentas, lankėsi Darbininko redakcijoje ir papasakojo apie gyvenimą Lietuvoje, kaip jis buvo priverstas pasitraukti iš Lietuvos, kaip jis pagaliau pabėgo per Suomiją į Švediją, o iš ten atkeliavo į Ameriką. Jo pasakojimus greit spausdinsime Darbininke.

PERKŪNO CHORAS KREIPIASI

New Yorko vyrų choras Perkūnas maloniai kreipiasi į New Yorko ir kitų valstijų lietuviškas organizacijas, kurios norėtų chorą pasikviesti koncertui. Choro vadovybė prašo kuo anksčiau susisiekti su choru. (Skubiam reikalui esant, bent viena mėnesį prieš numatytą koncerto datą). Tai palengvins chorui geriau pasirengti koncertui, patogiau bus ir patiem rengėjams. Choro reikalais prašom kreiptis į choro pirmininką Lionginą Drangauską, 86-08 Forest Parkway, Woodhaven, N.Y. 11421. Tel. 212-296-5655.

PADĖKA

Kario 60 metų sukakties minėjimo rengimo komisija dėkoja visiems prisidėjusiems prie šio minėjimo sėkmingumo, o ypač dėkoja: prelegentui dr. Algirdui Budreckiui, Liet. Bendruomenės atstovui A. Balsiui — praskaidrinusiam visų svečių nuotaiką lietuviška muzika, P. Jurkui už meniškai papuoštą salę, ramovėnui Antanui Ruginui — už parūpinimą (dabar jau retenybė) Trijų Prezidentų medalio, J. Ruteniui už savo poezijos skaitymą ir už dovanotą paveikslą loterijai, muzikinio ansamblio dalyviams "Jinai ir trys gintarai" ir V. Steponiui už vaišes. Minėjimo Rengimo Komisija

TALKA PUTNAMO SESELIŲ STATYBAI

Nekaltai Pradėtosios Marijos Seserys Putname nesenai atšventė savo 60-mečio darbo ir veiklos sukaktį. Seselių darbų vaisius lietuvių bendruomenei ypatingai yra didelis, nors jų pačių skaičiai nėra ypatingai dideli. Tačiau jų širdys, o dar labiau rankos, apglėbia begales darbų: jaunimui darželiai vietovėse, jaunimui stovyklos, įvairi talka kitose jaunimo organizacijų stovyklose, talka suvažiavimuose ar įvairioje jaunimo vadovų lavinimo talkoje, senelių prieglauda ir priežiūra, globa ir jau ne taip senų pavienių žmonių, kurie nenori mieste vieni gyventi, pačių seselių lavinimas—mokytojų, gailstingųjų seselių ir kitose socialinio auklėjimo srityse, spaustuvės reikšmė ir joje leidžiami žurnalai bei leidiniai ir t.t.

Išivijoje turime daug vienuolynų ir daug turime seselių, kurios yra lietuvių kilmės, tačiau Putnamo seselės yra labiausiai lietuviškos savo aplinkoje, savo darbuose, savo širdyje ir savo ateities planuose. Pradedant nuo lietuviškos sodybos Putname ir aplankius jas Toronte, Montrealyje ar Neringos stovykloje, matosi, kad jų širdies centre yra lietuviškas išlaikymas svetima krašte. Jų darbai ir ateities

Dail. Regina Jautokaitė iš Chicagos lankosi Europoje, Vokietijoje, Oberammergau, matė Kristaus kančios vaidinimą. Iš to miestelio Darbininkui atsiuntė sveikinimus.

KĄ MATYSIME DAIL. R. ZOTOVIENĖS PARODOJE?

Iš tolimos Floridos atvyksta dail. Ringailė Zotovienė į New Yorką ir čia spalio 4-5 dienomis Kultūros Židinio mažojoje salėje surengs savo darbų parodą. Tai bus jos pirmoji paroda New Yorke. Šiaip yra dalyvavusi eilėje kolektyvinių parodų, yra laimėjusi eilę premijų už savo kūrinius. Viena pati surengė parodas Beverly Shors, Ind., Toronte, Juno Beach, kur ji dabar gyvena.

Meną studijavo Chicagoje ir Detroito įvairiose mokyklose. Dabar yra Lighthouse Gallery, Fla., narė.

Dailininkė mėgsta gamtą, rudeni, kuriame suranda daugybę spalvų; mėgsta ir žiemą, jos romantinė nuotaiką, kai iš namelio kamino kyla dūmai. Labiausiai ji mėgsta gėles. Jas tapo tokias vešlias, tokias gaivalingas, pilnas džiaugsmo. Gėlės sudėtos į puokštes lyg kokiai šventei. Aplinkui paliekama daug erdvės, net daug baltos (dažniausiai popieriaus).

Susidragavus su gamta, ji pasiliko nuosaiki impresionistė, kai kur įveda ir simbolizmo, kad dar labiau išryškintų savo vedamąją mintį ir savo nuotaiką.

Mėgstamiausias jos dažas — tai akvarėlė, kurią naudoja laisvai, spalvingai išsiliedama. Alijus nėra taip jai būdingas.

Atsiveža 35 paveikslus. Kaip jie atrodys, pamatysime parodoje, kurią rengia ir globoja Lie-

planai visuomet apima jaunimo, senelių ir lietuviškos dvasios išlaikymo sampratą, nes ir jų statomas vienuolynas turi tokius planus. Putnamo sodyboje pradėta vienuolyno statyba buvo jom ir mum visiem labai reikalinga, nes tai nėra tik vien vienuolyno pastatas. Šis pastatas priglaus ir jaunimo rekolekcijas, jaunimo ir suaugusių suvažiavimus, kurie visi yra skirti lietuviškos išlaikymo veiklai ir išlaikymo tikslams.

Todėl kviečiu visus Atlanto rajono lietuvius nuoširdžiai talkinti šių seselių pastangom ir darbam.

-o-

New Yorko moterų organizacijų sudarytas komitetas nori prie Putnamo seselių statybos darbo prisidėti ir šia proga ruošia jom koncertą. Spalio 5, sekmadienį, 4 v. popiet Kultūros Židinio didžiojoje salėje įvyks ypatingas koncertas, kuriame girdėsime Chicagos žinomą solistę Romą Mastienę. Jai pianinu akomponuos iš New Yorko jauna pianistė Dalia Sakaitė.

Atvyksta ir Putnamo seselės. Jos atveš ir savo loteriją, kurioje yra leidžiamas ir dail. Galdiko paveikslas.

Kviečiame New Jersey, Connecticut ir New Yorko apylinkės lietuvius atvykti ir praleisti kelias malonias valandas koncerte ir tuo pačiu prisidėti prie Putnamo seselių statybos darbo.

Laukiame visų!

L.M.

tuvių Moterų Klubų Federacijos New Yorko klubas.

Paroda lankoma nuo 12 iki 8 v. šeštadienį, o sekmadienį nuo 12 iki 6 v.v. Iškilmingas parodos atidarymas šeštadienį, 6 v.v., nes didžiojoje salėje tą vakarą bus skautam remti komiteto balius, kuris prasideda 7 v.v. Parodos lankytojai dar turės galimybę ir į balių nueiti. Ir taip pat, atvykę į balių, turės laiko ir parodą apžiūrėti.

Dailininkė sustoja pas savo dėdę dail. V. K. Jonyną.

Dail. Ringailės Zotovienės paveikslas — Mergaitė, aliejus. Jos darbų paroda vyksta spalio 4-5 Kultūros Židinio mažojoje salėje. Parodą rengia LMK Federacijos New Yorko klubas. Nuotr. Antaninos Reivytytėnės

DAIL. RINGAILĖS ZOTOVIENĖS

KŪRINIŲ PARODA

bus spalio 4-5 Kultūros Židinio mažojoje salėje.

Paroda lankoma: šeštadienį nuo 12 iki 8 v.v., sekmadienį nuo 12 iki 6 v.v. Iškilmingas atidarymas šeštadienį 6 v.v.

Po atidarymo kavutė

Parodą rengia ir visus atsilankyti kviečia Lietuvių Moterų Klubų Federacijos New Yorko Klubas

LIETUVIŲ KULTŪROS FONDO METINIS NARIŲ SUSIRINKIMAS

ĮVYKS SPALIO 11 D., ŠEŠTADIENĮ 9 VAL. RYTO

Bus aptariami Kultūros Židinio reikalai ir renkami 3 nauji LKF Tarybos nariai.

Maloniai kviečiame jus dalyvauti Putnamo seselių statybai remti

KONCERTE

kuris bus spalio 5, sekmadienį,

Kultūros Židinio didžiojoje salėje.

Pradžia 4 v. popiet.

Dainuoja iš Chicagos ROMA MASTIENĖ akomponuoja DALIA SAKAITĖ

Koncertas ir vaišės — 8 dol.

Kviečiame visus.

NEW YORKO MOTERŲ ORGANIZACIJŲ KOMITETAS

